Impbatió. alcoranı

UVA. BHSC. IyR_241_5

Cunctis xp̄iane fidei cultoribꝰ. sanctarumq̄ virtutū zelatoribꝰ. ¶ Frater antonius dela pegna sacratissimi ordinis p̄dicatoꝝ in prouincia hyspanie inutilis. ac immeritissimus prior prouincialis. S. P. D. Scio. Vera bona neminem assequi. posse: qui extra euangelicam legem degit: et a christo domino nostro est alienꝰ. Cū igitur mahumettꝰ christiane religionis inimicissisimus hostis ac seuissimus persecutor. in sua quemq̄ religione saluari hominem censeat: si alioquin caste iusteq̄ viuat: nisi mahumetica traditione relicta: ad aliā transierit. Et in ea scriptum sit (est enim sibi ipsi sepe contraria:) nulli salutem patere nisi in ea. Nos vero. contra sentimus: Et certi sumus: viā vitesoli xp̄iano (si bn̄ agat) apertā eē. Nosq̄ in lucē ambulātes: neq̄ offēdimꝰ ad lapidē pedes nr̄os: et ne sarraceni offendāt: magnopere cupiētes. ⁊ vltra ne decipiant̄: lumē offerre desiderātes: nr̄m in dn̄o iactauimus cogitatū. vt viam ostēderet: ꝑ quā facilꝰ sarracenoꝝ multitudinē ad gregem dominicū reducere possemus: creature enī dei sunt ⁊ oues: sed errabūde extra caulas: in alienis pascuis procul ab ouili dn̄ico letiferū carpentes cibū. pestifera alunt̄ herba. aperui os meū: et dn̄s impleuit illud. Cūq̄ stilli officio describere incepissem ea q̄ meo ingeniolo se offerebāt: diuina ꝓpinante clemētia. libellū reperi sub modio positum. ⁊ sub puluere vetustissimo abscōditū. obliuioniq̄ a magnis tp̄ibus traditū. a venerabli p̄re fr̄e Ricoldo florētino nr̄e sacratissime religiōis ꝓfesso. ac sacre theologie dignissimo ꝓfessore editū. Quē vt vidi: qcqd lucubrauerā q̄ꝫcitius ad nihilū redigere nō dubitaui: sed de tenebris in lucē. de sub modio sup̄ cādelabrū tāq̄ꝫ lucernā ardentē in domo dn̄i (vt q ingrederentur lumē viderēt) educere et ponere: ac arte impressoria communicare modis oībus elaboraui. Suscipiat igit̄ charitas vr̄a tā in signe. tāq̄ delectabilissimū: et nō minꝰ vtilissimuꝫ opus. Quod nō modo recreationi vestre: verū et animarum cunctarū saluti summopere pro futurū credimus. Ualete in xp̄o iesu. qui est benedictus in secula. Amen.

UVA. BHSC. IyR_241_5

¶ Incipit libellus fratris ricoldi ordinis fratrū predicatorum sacre theologie professoris contra legem sarracenorum: prohemium.

Quot sunt dies serui tui: quādo facies de persequētibus me iudiciū: Narrauerunt mihi iniqui fabulationes sed nō vt lex tua. Omnia mādata tua veritas iniqui persecuti sunt me adiuua me. ps. cxviij. Verba sunt ecclesie militātis q̄ suspirat ꝛ ingemiscit grauata diuersis afflictionibus. a q̄bus diuino auxilio liberari cōfidit. Et licet innumeras passiōes ꝛ tribulationes ecclesia patiat. oēs tamē ad tres generaliter reducuntur ¶ Primo nāq; passa est rabiē manifeste persecutiōis a tirānis paganis et hoc precipue a passiōe xp̄i vsq; ad tp̄a cōstantini. Videlicet trecētis decem annis. quo tēpore romani qui tenebāt monarchiā mundi. et alij pagani per mundū in numeros sctōs dei martyres occiderūt. ꝛ pro illo tēpore dauid ecclesie cōpatiens dicit. Quot sunt dies serui tui. q̄ndo facies de persequētibus me iudiciū. Sed clamāte ad deum sctōrum sanguine coruscantib⁹ etiā miraculis subito facta est mutatio dextre excelsi. ꝛ qui erāt x̄pianorū persecutores facti sunt ecclesiarū fundatores ꝛ belli triumphales duces. ¶ Sed statim surrexit persecutio secūda hereticorum. Statim enim aparuit draco truculētissim⁹ de cauerna. frēdens ꝛ fremens ꝛ insibillās diuersos errores. arrij. sabelij. macedonij ꝛ aliorū hereticorū. ꝛ pro illo tēpore maxime dicebat dauid. Narrauerūt mihi iniqui fabulationes sed nō vt lex tua. Sed datū est tunc ꝛ aditū ecclesie lumē doctrine ꝛ multiplicati sunt doctores qui sacram scripturam aperuerunt. s. ylarius. Agustinus. Jeronimus. Gregor⁹. Insurrexerūt etiā sctī patres in deserto cū simplicitate et perfec

UVA. BHSC. IyR_241_5

tiõe vite. vt hos drachõis etiã fragili filo canabino ꝛ stupeo ligaret. ꝛefficatia scriptuꝝ obstructũ est loquentiũ iniq̃. Sed statim post: tertia pestis ũualuit. s. periculũ in falsis fratribus. Unde statim post tpa beati gregorij tribulatio inualuit hominũ mente coꝛruptoꝝ. in ypocrisi loquentiũ menda ciuꝫ. et oꝛte sunt tot fictiones et tot falsitates vite. doctrine iusticieq̃. q̃ vix inuenit aliqs tyrãnus et malefactoꝛ q non ueniat excusatoꝛes et blãditoꝛes ꝛ vix ẽt inuenit aliqs ita pfectus q̃ nõ sint cõtra eũ latratoꝛes ꝛ detractoꝛes. Et ista pestis cõtra ecclesiã durabit vsq̃ in senectã ꝛ seuiũ eius. vt nõ sit ei spes nisi in auxilio diuino et permanentia veritatis Unde et pro isto tẽpoꝛe dauid dicit. Dia mãdata tua veritas iniq̃ persecuti sunt me adiuua me. Quasi dicat. Et si veritas ad tẽpus in terra pꝛosternitur oportet tñ q̃ q̃ citius ꝛesurgat et efficaciter cognoscat. ꝛ maxime adiuuante diuino auxilio. In hoc igit. tertio statu. s. post tẽpoꝛa beati gregorij tpe eraclij surrexit cõtra ecclesiã dei et cõtra veritatẽ qdam dꝛacho diabolicus homo lubꝛicus et obscenis actib⁹ dedi tus. noie mahumet⁹. q consilio illi⁹ ⁊ auxilio q mendax est et pater eius. legẽ mendacissimaꝫ et nephariã cõposuit. q̃ si exoꝛe dei. q̃ legẽ apellauit alchoꝛanũ. q̃ si collectariũ pꝛeceptoꝛũ dei. Hic mahumet⁹ sup alios q vnq̃ fuerũt persecut⁹ est ecclesiã dei. Nõ enĩ vno modo sed oĩbus tribus generaliter efferat. Unde modo per tyrannidẽ seuiendo. Modo p legẽ seducẽdo. modo per ypocrisim simplices subuertendo. iã magnã partẽ toti⁹ oꝛbis seduxit permissione dei q terribilis est in cõsilijs ⁊ sup filios hominum. Ego igit frat ricold⁹ minim⁹ in ordine fr̃m pdicatoꝝ. de tãta dãpnatiõe cõdolẽs cogitaui vias antiq̃s ꝛ cõuerti pedes meos in testimonia dei. Unde cũ transissem maria ꝛ deserta. ꝛ pueniss̃em ad famosissimã ciuitatẽ sarracenoꝝ. valdachũ. vbi generale ipsoꝝ ⁊ solenne habet studiũ. ibi pariter linguã ꝛ litterã arabicã didici. ꝛ legẽ eoꝝ diligẽtissime relegẽs. et studiose ĩ scolis ꝛ cũ mgr̃is ipsoꝝ frequẽter conferẽs. magis ac magis p experiẽtiã apprehẽdi puersitatẽ pdicte legis. Et cũ incepis-

UVA. BHSC. IyR_241_5

sem in latinū trāsferre: tot inueni fabulas ⁊ falsitates ⁊ blas phemias. ⁊ eadē p oīa locis creberrimis repetita: q tūc atte diatus dimisi. Et su attritione de p̄dictis blasphemijs scrip si quasdā epistolas ad ecclesiā triumphantē p modū q̄relle amaricati animi. Nunc aūt est mea intentio. de summa veri tate cōfisus cōfutare p̄incipales obsceeitates tā perfide le gis. ⁊ dare occasionē alijs fratrib⁹ per quē modū possint fa cilius reuocare ad deū sectatores tāte p̄fide. Ꝺ vt cōueni enti⁹ fiat: totū opus p capitula certa distinxi.

¶ Distinctio capitulorum.

¶ Primū capitulū ostinet p̄ncipales illi⁹ legis errores.
¶ Secundū. quis modus seruandus est cum eis.
¶ Tertiū ē ostēdere q lex illa nō est lex dei. q nō attestatur ei. nec lex noua. nec vetus. Ex quo sarraceni tenent recipere auctoritatē veteris testamēti et euangelij.
¶ Quartū ē q nō hēt stilū neq modū legib⁹ dei alijs ꝺsonū
¶ Quintū est. q nō cōcordat in sentētia cū aliquo alio.
¶ Sextū est. q in multis cōtradicit etiā sibi ipsi.
¶ Septimū est. q nō attestatur ei aliq̄ miraculū.
¶ Octauū est. q nō est rationabilis.
¶ Nonū est. q cōtinet falsitates apertas.
¶ Decimū est. q violēta. Et de uenientib⁹ ad ipsam legē.
¶ Undecimū. q inordinata.
¶ Duodecimum. quia mala.
¶ Tertium decimu. mde institutione alchorani. et quis fuit auctor et inuentor illius legis.
¶ Quartū decimū. de fictione improbabilissime visiōis.
¶ Quintū decimum continet sex questiones comunes sup alchoranum.
¶ Sextū decimū. de p̄hemētia euāgelij ad alchoranū.
¶ Decimū septimū ē. respōsio sarracenoꝝ ad predicta.

¶ In hoc primo capitulo signā tur p̄incipales errores legis sarracenorum.

UVA. BHSC. IyR_241_5

Rimo igituro-
portet scire q sūt p̄ncipales er-
rores quos lex sarracenoꝝ po-
nit: in quib⁹ maxime legi dei
cōtrariat̄. Et sciendū ꝙ oīum
antiquoꝝ hereticoꝝ feces. q̄s
diabolus in alios sparsim semi
nauerat simul in mahumetū re
uomuit. Ipse nāq; mahumet⁹
cū sabellio negat trinitatē. Ponit enī in diuinis quendā bi
narium q est numer⁹ infamis ⁊ alteritatis p̄ncipiū. Ponit
enī ipsā diuinā essentiā ⁊ eius aīam q̄si alterā ⁊ diuersā vn-
de deū pluralit̄ loquentē introducit in alchorano. ⁊ sic vide
tur ipsa ⁊ ip̄e xp̄s alterius essentie a deo. ⁊ deo minor ⁊ ei sub
ditus. et in hoc cōuenit cū arrio ⁊ eunomio. q ponebāt xp̄m
purā creaturā licet excelentissimam. Et videt̄ hec positio a
platonicorū dictis exorta. q ponebāt sūmū deū p̄remet cre-
atorē oīum rerū. a quo primit⁹ efluxisse dicebāt q̄ndam mē-
tē in q̄ essent forme oīum rerū: superior oībus alijs reb⁹ q̄ꝫ
paternū intellectū noīabant. et post hāc aīam mūdi deinde
alias creaturas. ¶ Quod ergo in scripturis sacris de dei
filio dicit̄. hoc de mēte intelligebāt. ⁊ p̄cipue q⁊ sacra scrip-
tura dei filiū dei sapientiā noīabat ⁊ verbū dei. Cui etiā opi
nioni cōsonat opinio auicene. q supra aīam p̄mi celi ponit in
telligentiā primā mouentē primū celū supra quā vlteri⁹ deū
in sūmo ponebat. Sic igit̄ arriani de dei filio suspicati sūt. ꝙ
esset quedā creatura sup̄eminēs oībus alijs creaturis q̄ me
diāte de⁹ oīa creasset. Mahumet⁹ itaq; ponit xp̄m hoīem
sanctissimū ⁊ virtuosissimū sup̄ oēs alios hoīes. ⁊ exp̄sse vi
det̄ ī eo aliqd ponere vltra hoīez. Noīat enī ipsū verbū dei
spūm dei. ⁊ aīam dei. Qd̄ tn̄ in veritate dicat̄ deus: omnino
deridet. Ad qd̄ cōfirmandū duo p̄cipue inducit. vnū q⁊ ip̄e
xp̄s hoc de se nunq̄ꝫ asseruit nec dixit. aliud q⁊ ipse videt̄ di
xisse contrariū. Unde dicit mahumet⁹. Xp̄iani dicūt xp̄m es

UVA. BHSC. IyR_241_5

se deū: ⁊ ipse xp̄s dixit iudeis. adorate deū meū ⁊ deū vr̄m dn̄m meū ⁊ dn̄m vr̄m. hec igit̄ prolixus exposui vt manifeste sciat̄ ꝙ illud qd̄ diabolus in mūdo incepit per arriū: sed cōsumare nō potuit: postea tepescēte in ecclesia feruore ⁊ crescente malicia ꝑ mahumetū cōpleuit. deinde tn̄ ad plenum cōsumabit maliciā ꝑ antixp̄m. q suadebit mūdo ꝙ xp̄s nec est deus nec verus de⁹ fuerit. nec filius dei nec bon⁹ homo. ¶ Sūma vero intētio mahumeti est ꝙ xp̄s nec est verus de⁹ nec dei fili⁹: sed homo quidā sapiēs ⁊ sctūs ⁊ propheta maximus: sine pr̄e. ⁊ de virgine nat⁹. et in hoc cōuenit cū carpocrate heretico ¶ Asserit etiā mahumetus ꝙ deus nō potest habere filiū qꝛ nō habet vxorē. et in hoc cōuenit cū carpocrate heretico. ¶ Adidit etiā ꝙ si de⁹ haberet filiū: tot⁹ mūdus esset in periculo: qꝛ esset inter eos scisma. et in hoc conuenit cū cerdonio heretico ⁊ cū iudeis. ¶ Asserit etiā ꝙ iudei nō occiderūt xp̄m nec crucifixerūt sed quendā ei similē ¶ Adidit etiā ꝙ deus trāstulit xp̄m ad se: sed aparebit circa finē mundi: et occidet antexp̄m. et postea deus faciet eū mori. Et qꝛ negat xp̄i passionē negat oīa sacramēta ecclesie. q̄ ex passione xp̄i efficatiā habēt. ⁊ in hoc cōuenit cū donatistis hereticis. ¶ Dicit etiā ꝙ demones possunt saluari per alchoranū: et ꝙ ipse audito alchorano multi ex eis facti sūt sarraceni. Et in hoc aliq̄liter imitat̄ origenem q dixit ꝙ ad huc demones saluabunt̄. ¶ Dicit etiā ꝙ q̄ndo deus misit ꝓ eo gabrielē ꝙ ipse iuit ad eū ⁊ deus imposuit ei manus. ⁊ sensit tantā frigiditatē tactus a deo inter humores. ꝙ peruenit frigiditas usqꝫ ad medullā spine dorsi. ⁊ in hoc cōuenit cū antropomortitis. q ponūt deū corporeū ¶ Dicit etiā spūm sctūm esse creaturā. et in hoc cōuenit cū macedonio. ¶ Dicit etiā ꝙ angeli facti sunt demones qꝛ noluerunt ad preceptū dei adorare adā. In hoc aūt. omnino neminem imitatur. ¶ Ponit etiā mahumet⁹ ꝙ vltima hoīs beatitudo est in comedēdo ⁊ luxuriādo in vestibus preciosis ⁊ in ortis yrriguis. et in hoc cōuenit cū cherinto. ⁊ cū q̄busdā antiqs paganis. ¶ Dicit etiā circuncisionē esse tenendā: ⁊ in hoc

UVA. BHSC. IyR_241_5

conuenit cum ebione heretico. Concedit pluralitatē vxorū et cōcubinarū ⁊ ancillarū quotquot quisq; ceperit i bello: et pōt nutrire: accipe etiā indifferēter vxores aliorū. et in hoc videt cōuenire cū nicholaitis hereticis. Dicit etiā occidendos oēs q nō credūt suā legē. nisi soluāt tributū. Videt etiā cōcedere sodomiā tam cū viro q̄ cū muliere. in capitulo. de uacca. Licet ipsi paliēt quibusdā honestis expositionibus. Hec autē fuit tota sua intētio ut resecaret q̄quid erat arduum in credendo. ⁊ quicq̄d erat difficile in operādo. ⁊ cōcedere omnia: ad q̄ mūdani homies proni erāt ⁊ maxime arabes scz gulā. luxuriā ⁊ rapinā. De vtutibus autē puta: de humilitate vel patiētia vel de pace: vel abstinētia: vel de caritate dei vel p̄simi vel de vltimo fine: nihil notabile dixit. Et q̄ de oībus istis poterat eius falsitas ⁊ malicia deprehēdi: tanper vetus quā per nouū testamētū. q̄ p dicta philosophorū qui de virtutib⁹ ⁊ de vltimo fine hoīs tractauerūt: ipe mandauit. q̄ nihil oīno crederēt: q̄ d̄ esset cōtrariū huic legi. sed asserēs cōtrariū occideret. Ipse tamē multū comēdat psalteriū ⁊ alios ꝓphetas. ⁊ iob ⁊ legē moysi. sed sup oīa alia comēdat euangeliū xp̄i. ⁊ dicit: q̄ xp̄s de ipso ꝓphetauit in euāgelio dicēs. Annūtio vobis denūtio dei: q̄ post me veniet: ⁊ nomē eius mahumetus. Hoc autē nomē asseruit esse scriptū ab eterno in throno dei insup̄iori parte ad dexterā. Ad hec autē omnia credēda: nō ostēdit miraculū. sed nudauit ensez ⁊ ait se missum fuisse a deo: nō in virtute miraculorū: sed in virtute armorū. Hec autē q̄ predicta sunt: sunt tantū p̄ncipales errores q̄ continent in alchorano. q̄ est lex sarracenorum. Falsitates autē q̄ ibi cōtinent: sunt quasi infinite. De quibus postea agetur in capitulo nono.

¶ Secūdū capi. cōtinet q̄s mo

(dus sit seruād⁹ cū sarracenis i disputatiōe. Ecūdo notandū est quis modus sit tenendus cū eis. Et sciēdū q̄ ipsi sunt valde curiosi audire ea q̄ sunt fidei nr̄e. ⁊ maxime de trinitate: et de incarnatione. Et quia hec superāt rationē

UVA. BHSC. IyR_241_5

et excedūt intellectū: illa nec credere volūt: nec intelligere possunt. Nā in Esaia scdm aliā litterā legit. Nisi credideritis nō intelligetis. Sūt etiā contraria alchorano. qd ipi cōstātissime supponūt esse vbū dei. Et ideo illa nō recipiūt sed deridēt. Nā sicut dicit in prouerbijs. nō recipit stultus verba prudentie. nisi ea dixeris que versant in corde suo. Et iō non sunt eis proponēda ne spargant margarite ante porcos sed insistendū est pmo ⁊ pncipaliter ostēdere vanā esse legē eorū. Non enim sunt inserēde vtutes: nisi prius vicia extirpent. Est etiā via facilior eligēda in oib⁹. est autē facili⁹ ostēdere fidē ipoꝝ eē fidē friuolā: q̄ꝫ pbare nr̄am fidē esse verā. qꝛ fides est de nō visis ⁊ donū dei. Vñ nr̄a hēt existētiā sine apparētia. illa vero hēt solā apparēciā sine existētia. et licet nō habeam⁹ rōnes ad pbandū trinitatē ⁊ alia q̄ sūt fidei. qꝛ tūc fides nō eēt fides nec esset meritoria: hēm⁹ tñ actoritatē euāgelij cui alchoran⁹ dat testīoniū. ⁊ hēm⁹ miracl'a. Ipi āt nec miracl'a nec actoritates hñt. Nā ⁊ si alchoran⁹ eoꝝ dicat d deo. nō dicatis tres statī reddit rōnē dicēs. Qꝛ est sol⁹ de⁹. cui⁹ cōtrariū nos nō dicim⁹ sed affirmam⁹ cū eis vnū eē deū. Quē dicim⁹ nō solū vnū sed simplicissimū. Nec dam⁹ ei cōsortē neqꝫ pticipē sic ⁊ ipsi. aīaꝫ mūdi. uel uerbū. vl' spm̄ vel diuinū quēdā intellectū: vt supius patet. nec est equāda diuina maiestas hūano intellectui. ut qꝛ illi nō possunt intelligere distictionē psonaꝝ sine distinctiōe essentie. qiō nō sit. nec etiā ipsi hñt ꝯ hec rōes efficaces q̄s de facili nō possim⁹ soluere. ⁊ hoc sufficit ad defensionē fidei. Magis aūt q̄rēdū est ab eis. qd sibi voluit alchoran⁹ eoꝝ q deū introduxit totiēs pluralr̄ de se loquentē. cū sit vn⁹ ⁊ simplex. ⁊ h̄ nō nisi ut cogāt fateri pl'alitatē psonaꝝ. De misterio āt icarnatōis qd ipi oīno negāt ⁊ nos p actoritatē euāgelij hēm⁹: q̄rēdū ē ab eis. vñ sciūt q de⁹ nō est icarnat⁹. Aut. n. qꝛ de⁹ nō potuit illud facere. ⁊ h̄ est falsū. qꝛ cū sit op̄s oīa pōt q̄ ꝯdictiōeꝫ nō implicāt. aut nesciuit h̄ facere: ⁊ sic iddē q pus. Aut noluit: sed qs ꝯsiliari⁹ ei⁹ fuit: scinit ergo ⁊ potuit. sic potuissꝫ maiorē solem facere vel minorē. Et tūc instat eis probare: q

UVA. BHSC. IyR_241_5

nō fecerit. et iſtud eſt eis impoſſibile ꝓbare ꝙ nō ſit incarnatus. Eſt aūt hec ꝓbatio mahumeti qz dicit ꝙ xp̄s nō dixit ſe eſſe deū: hoc aūt eſt falſum vt patet in euāgelio. Nam licet ipſe ante reſurrectionē hoc de ſe expreſſe nō dixerit. ſatiſ tñ inuit qñ dixit. Ego ꝓncipiū q z loquor vobis. Et petrū hoc expreſſe dicentem comēdauit dicēs. Btūs es ſimō bariona zc. Ipſe aūt noluit hoc ante reſurrectionez dicere. qz occult⁹ venerat vincere ꝓudētia z humilitate z nō potētia illū q hominē aſtutia deceperat. Unde per eandē rationem xp̄s ante reſurrectionē nō dixit expreſſe ego ſum deus. ꝑ q̄s nec piſcator expreſſe dicit piſcib⁹ ſub eſca eſt hamus. Poſt reſurrectionē vero hoc manifeſte oſtēdit. dando ſpūm ſanctum z auctoritatē remittēdi pctā. Unde dixit accipite ſpūm ſctūm quor remiſeritis zc. Uñ z thomas hoc expreſſe cōfeſſus ē dicēs. dñs me⁹ et de⁹ me⁹. de hoc reqre infra in .ix. ca. Sed dato ꝙ ipſe nō dixiſſet expreſſe. qz ipſe dixit de ſe humilia z oſtēdit magnifica: ſufficit ꝙ hoc expreſſiſſime dixerūt diſcipuli ei⁹. q et hoc dicentes fecerūt eadē miracula q̄ ipſe fecerat. Sed qz ipſi ſarraceni iā negāt tā miracula apoſtolorū q̄s dicta ipſorū ꝓ eo ꝙ ſunt cōtraria alchorano: inſiſtendū ē ad cōfutationē tā ꝑ fide legis. z oſtēdendū ꝙ nō ſit lex dei: et ꝙ ſarraceni tenent recipere auctoritatē euāgelij z veteris teſtamēti. Hoc aūt oſtendere poſſumus per ipſū alchoranū. vt goliad ꝑ ꝓpio gladio iugulet.

Capitl̄m terciū oſtēdit ꝙ lex ſarracenor nō eſt lex dei qz nō atteſtat ei lex noua. nec vet⁹. z ꝙ ſarraceni tenent recipere auctoritatē veteris teſtamēti z euangelij.

Ertio ſciendū eſt ꝙ alchoranū nō ē lex dei: nō enī atteſtat ei nec vet⁹ teſtamentū: nec euāgeliū. q̄ ābo alchoran⁹ teſtat ꝙ ſint vere lex dei: ſz ipe mahumet⁹ ſeipſū comēdat: ipe de ſeipo teſtimoniū ꝓhibet. Nos aūt inuenimus legē dei eſſe quandā cathenā cōtinuā:

UVA. BHSC. IyR_241_5

ab eodē artifice fabricatā. vt vnus anulus alteri cohereat ⁊ correspondeat: ⁊ vnus pphēta de alio pphetat ⁊ mentionē facit: et oēs alij pphetauerūt de xpō. Si ergo lex sarraceno rū esset lex dei: et vocatio ad legē illā nō esset puersio ꝫ conuersio vt ipi dicūt: quomodo oēs alios pphetas latuisset q̄ nullus de eo dixisset aliqd? Nos tn nō inuenim⁹ q̄ moyses vel aliqs pphetarū: uel ipe xps aliqd dixerit de mahumeto vel de sua lege: nisi qñ dixit de pseudo prophetis cauēdis. Dixit etiā xps. q̄ lex ⁊ pphete vsq; ad ioannē: vt mundus sciret q̄ generaľ pphēta nō erat vēturus ali⁹. Mahumet⁹ aūt dixit se eē generalē prophām. et q̄ ipse sit pphēta nescim⁹. Scim⁹ tn pthdolor: q̄ nūq̄ fuit aliqs seductor i mūdo quē tot hoies ⁊ tot ppli in tā breui tpe sequerent. Ad hoc aūt respōdēt sarraceni dicētes: q̄ moyses ⁊ alij pphe pphetauerūt de mahumeto. ⁊ q̄ etiā xps de eo pphetauit expresius oibus: qz dixit etiā ei⁹ nomē. vñ dixit filijs isrl. Euāgelizo vobis de legato dei q̄ veniet post me ⁊ nomē ei⁹ mahumetus: ꝫ dicūt q̄ iudei corruperunt legē moysi. ⁊ pphete et xpiani corruperunt euangelium. ⁊ q̄ non remansit de veritate legis ⁊ euangelij: nisi quantū est in alchorano. Sed q̄ hoc nō possit stare pbo pmo p alchoranū eoꝝ. nā dicit in capitulo de iona. Si fueritis in dubio de hoc q̄ reuelauim⁹ vobis: petatis ab illis q̄ legerūt librū pusq̄ nos. Illi aūt q̄ legerūt librū pusq̄ sarraceni: sūt iudei ⁊ xpiani q̄ receperūt pē thatheucū ⁊ euāgeliū. sic exposuit mahumet⁹ ḡ mahumet⁹ sarracenis dicit q̄ petant a xpianis ⁊ iudeis de dubijs. Sed quomō miteret eos mahumet⁹ ad mēdacia testimōia si est pheta veridic⁹ vt dicūt? Nō erāt igit vitiati libri iudeoꝝ ⁊ xpianorū tpe mahumeti: nec possunt dicere q̄ postea fuerūt vitiati. nā dicit in capitulo elhagar. q̄ interpretatur baptismus. Nos inqt in persona dei descendere fecimus recordationē dei: ⁊ nos eā dē custodiem⁹. Lex aūt moysi ⁊ euāgeliū apud eos dicit recordatio: igit deus sp apud fideles testimoniū sue scripture oseruauit añ mahumetū ⁊ oseruabit postea. Preterea in capitulo elmayde. qō interpretat mēsa

UVA. BHSC. IyR_241_5

dicit. q̄ iudex ē ab accene. dixit mahumetō: qñ iudei q̄rebāt ab eo iusticiā ⁊ iudiciū. Et respōdit. Si venerint ad te: iudica inter eos iuste: q⁊ deꝰ diligit iusticiā faciētes. Et quomō peterēt ipsi a te iusticiā: cū sit apud eos vetꝰ testamētū in quo ē dei iustitiat. Preterea: talis corruptio ⁊ mutatio scripture: nō potuit eē generalis ⁊ manifesta. q⁊ alie naciōes sciuissent nec pticularis ⁊ occulta: q⁊ sic aliq codices itegri ⁊ incorrupti remāsissēt. sz in oī lingua. ⁊ in oī puintia inueniunt lex et euāgeliū eodē mō scripta. Preterea q̄ tuor euāgelia nō sunt scripta nec eodē tpe. nec eodē loco. nec eodez ydiomate. nec ab eodē scriptore: sz matheꝰ i hebreo i iudea. Joānes i greco i asia. lucas i greco i acaya. marcꝰ i latino i ytalia. Et eoꝝ translatio facta ē i latinū p hieronimū. ⁊ alios añ tpa mahumeti. Et remserunt exemplaria in omnibus linguis. Ergo non poterāt per aliquos falsarios viciari: qn manifeste scirentur. Preterea nihil ē in fide xp̄iana ita maxime arduuz: sic ē incarnatio dei. s. q̄ hō ille sit deꝰ. ⁊ istud fuit maxime difficile suadere mūdo. Añ ⁊ arriani ⁊ alij pagani ꝓpter hoc p̄secuti sūt xp̄ianos trecētis ānis ⁊ tinuis. ⁊ generaliter distulerūt recipe fidē ⁊ euāgeliū illoꝝ q⁊ dicebāt. q̄ ille hō erat deꝰ Nō q⁊ nō recepissēt plures boies ⁊ mulieres deos ⁊ deas: sz q⁊ xp̄s fuit dictꝰ deꝰ absq̄ licētia romanoꝝ. qñ ipi ꝓhibuerāt q̄ nullus diceret deꝰ sine auctoritate senatꝰ. ⁊ etiā q⁊ iste deꝰ nō patiebat cōsortē. Nā si istū deū reciperēt cogebant oēs alios deos reliquere. quod etiā erat cōtra pacta puinciarū. et legis. et ⁊suetudinis romanoꝝ. Quomodo igit xp̄iani in dāpnationē suā et detrimentū fidei. et ꝓuocationez romanoꝝ et p̄incipū mundanoꝝ: hoc maxime arduū ⁊ minus suasibile in suis scripturis et euangelijs addidissent. Omnes enim consentiebāt hanc legē esse sāctissimā ⁊ rōnabilissimā. hoc solo excepto: q̄ rationez omnino excedit. s. q̄ hō ille sit verus deꝰ et hō. Magis igit xp̄iani si aliqd de euāgelio mutassēt: quod erat arduū ⁊ minus suasibile a p̄ncipio subtraxissent: vt plures ad fidē accederēt: ⁊ addidissent aliquid suasibile q̄z ecōtrario. Preterea: quomodo christia

UVA. BHSC. IyR_241_5

ni cū iudeis potuerūt cōuenire. a quib⁹ odio tā antiquo di-
uidunt: ut corrūperēt scripturas: z maxie hoc addēdo i quo
nō cōueniūt. neq; enī iudei dicūt xp̄m eē deū neq; bonū ho-
minū. Ad quantū ad hoc magis oueniūt xp̄iani cū sarrace
nis. q dicūt xp̄m ad min⁹ fuisse hoiem sctissimū. Preterea
xp̄iani āte aduētū mahumeti: fuerūt diuisi in diuersissimas
sectas z pcipue oiētales in iacobinos z nestorianos. Nesto
riani autē maxime oueniūt cū sarracenis. z mahumetus mā
dauit eos singularit̄ honorari. z quō cōuenissent nestoriani
cū iacobinis ad vicīandū euāgeliū: q tāto odio diuidunt q
ab inuicē occidunt. z tū legi z inueni apud vtroq; euāgeliū
oino idē sicut z apud nos. Preterea nomē mahumeti q̄re
xp̄iani subtraxissēt de euāgelio: cū ipe t m cōmēdauerit xp̄m
z matrē suā z euāgeliū: ut diceret in alchorano. q in euange
lio xp̄i est directio z pfectio. z nō subtraxerūt inde nomē dia
boli. nec nomē pilati qui xp̄m flagellauit. nec nomē iude qui
eū pdidit. Preterea quare appo suissēt xp̄iani in euāgelio
q xp̄s sit vere mortuus et crucifixus cū nō vid eat ei ppie
cōuenire cū sit vere deus: ut in euāgelio habet: z quō videt
cōsequēs q duo tā diuersa posuissent de suo. s. q sit vere de⁹
z vere mortu⁹: Preterea dato q potuissent in oībus libris
ponere. sed q⁹ potuit oīb⁹ suadere: z in cordib⁹ gentiū scri-
bere q hoc accideret: z tū hoc suasū est toti mūdo: ut susci-
perēt illud p̄ncipes z tyrāni. phi z sapiētissimi homies a b in
doctis z paupib⁹ hoīb⁹: ut etiā calipha de baldacho morere
tur xp̄ian⁹ z fuit inuēta crux ad collū ei⁹: ut testaret facto q
ipse dn̄s sarracenoz mortu⁹ est vere xp̄ian⁹. z ideo iudicaue
rūt eū sarraceni q sequestrat⁹ sepeliret ab alijs caliphis. z b
sepulchrū uidi in baldacho oculata fide. Omnibus igit̄ mo
dis cōstat z auctoritate alchorani. z rōnib⁹ validis z aptis.
q euangeliū est inuariabile z nō viciatū neq; corruptū. Cū
igit̄ mahumetus comēdet euāgeliū sup oēs alios libros: et
post illud vetus testamētū: cogunt sarraceni recipere acto-
ritatē euangelij z veteris testamēti. Preterea in alchorano
in capitulo. Elmeyde. qō interpretatur mensa. dicitur. q fa-

UVA. BHSC. IyR_241_5

milia libri nihil omino sunt nisi opleant legē et euangelium familia vero libri sunt sarraceni. sicut ibidē ostēdit. vnde dicit. nisi cōpleant legē ⁊ euāgeliū. et q reuelatū est ibi. Illud autē q reuelatum est accipitur alcoranū. q reuelatum est solis sarracenis vt ipsi dicunt. Idē hoc ostenditur in multis locis in alcorano. s. q familia et libri sunt sarraceni secūdum intentionē mahumeti. ¶ Dicitur enim in capitulo elmensa q interpretat' mulieres circa finē sarracenis. q non vacilent in lege sua. vnde ibi scribit'. O familia libri nolite vacillare in lege vra ⁊ nō dicatis de deo nisi veritatem ⁊ cē. omnia q̄ ibi hec idē. s. q familia et libri sunt sarraceni. ostenderūt expresse in capitulo. lem. in fine libri. ¶ Si autē voluerint dicere q lex vetus et euāgeliū est corruptū ostendant integrū ⁊ incorruptū ⁊ accipiem⁹. ⁊ maxime si vniforme ostēderint in oibus linguis sicut nos ostēdimus eis. Patet igitur q alcoranū nō est lex dei. q̄ lex vetus et euangeliū q̄ mahumetus testat' q sint lex dei nō attestant' ei sed cōtrariant'

¶ Quartū capitulū ostēdit q lex sarracenorū nō habet stilū siue modū consonū legi dei.

Quarto sciendū est q alcoranū nō est lex dei q̄ nō habet stilū nec modū cōsonū legi dei. est enim metrica vel rithmica stillo. Blanditoria in verbis. et fabulosa in sentencijs. Quod autē sit rithmica in stilo. per totū librum patet legentibus in eo. nec tñ possum conuenienter ponere exemplū. q̄ rithmus ⁊ versus in arabico nō esset. si per oia et fideliter transferret' in latinū. Sarraceni tñ et arabes in hoc maxime gloriant'. q sermo legis eorū et stilus est rithmicus. ⁊ dicunt q in hoc patet q deus fecit illū librū. ⁊ reuelauit mahumeto de vbo ad verbū. q̄ mahumetus q fuit homo ydiota. nesciuisset inuenire talē stilum ⁊ tales sentēcias. sed contrariū manifeste aparet. ¶ Videmus enim in sacra scriptura p quā constat q deus q locutus est moysi et iob et alijs prophetis sctis. nunq̄ locutus

UVA. BHSC. IyR_241_5

est eis p rithmos vel versus lex etiã moysi ⁊ euãgeliũ dicit
mahumetus. q a deo sunt. ⁊ q deus dedit librũ moysi ⁊ xpo
⁊ tñ nõ est rithmicus uel metricus. Et alij prophete q audie
runt vocẽ dei nullus eorũ dixit q deus loquere metrice. q
etiã sapiẽtes ⁊ periti homines dedignant. Unde iproperatũ
fuit mahumeto sicut habet i capitulo. elenbra. q interpreta
tur prophetare. q dixerunt ei. ymo poetizas. ymo somnias.
ymo trepidas ⁊c. Talia improperabant ei videtes nõ solum
q nõ erat stilus dei. sed nec etiã propheticus. ¶ Ulterius
etiã est lex blãditoria in verbis. vltra q̃z dici vl credi posset
otra illud. nõ indoctis humane sapiẽtie verbis ⁊c. Dicit eni
q deus est magnus et excelsus. et sapiens ⁊ speciosus. ⁊ q
sua sunt oia que sunt in celo ⁊ in terra ⁊ intermedia. ⁊ q iudi
cabit iuste. ⁊ ad omne verbũ repetit laudet ipse. ⁊ hec omni
no sine causa repetit centũ vicibus ⁊ amplius. et post hec di
cit. Nõ est deus nisi deus. ⁊ credite in deum ⁊ in nunciũ ei⁹.
Dicẽs se nunciũ dei anthonomatice. ⁊ dicũt q oia ista sunt
imediate ex ore dei. ⁊ q mahumet⁹ ista dicere nesciuisset. Sz
nunqd consuetudo dei est q ipse de se q̃si de alio loquẽs di-
cat hoibus. q deus est magnus ⁊ excelsus ⁊ alia huiusmo-
di. q̃ tediũ est repetere. Sed quicqd sit de stilo ⁊ verbis cer-
tum est et omnib⁹ legẽtibus manifestũ. q lex illa est fabulo
sa in sentencijs. ⁊ licet posset vere dici q per magna sui pte
lex illa fabulosa sit. tñ de multis pauca q̃dam magis nota-
bilia referã. ¶ Dicit enim in capitulo de nemele. q interp̃
tatur formica. q salomõ cõgregauit magnũ exercercitũ an
gelorũ. hominũ. ⁊ animaliũ. ⁊ qñ ibãt inuenerunt fluuiũ for
micarũ. ⁊ tũc dixit formica. o vos formice intropte in habi-
tacula vr̃a ne interimat vos salomõ ⁊ milites eius. ⁊ subrisit
formica. ⁊ post pauca q̃ndo resinabantur oẽs aues in exerci
tu. inuentũ est q deerat vpupa. ⁊ dixit salomon qd est q hic
nõ video vpupã. puniã eã ⁊ decolabo eã uel assignabit rati-
onem q̃re defuit. ⁊ stetit vpupa nõ multũ lõge et ait. didisci
q vos nescitis. ⁊ veni ad vos de sabea cũ veris rumoribus
Jnueni siquidẽ mulierẽ regnantẽ inter eos ⁊ compi ⁊ popu

UVA. BHSC. IyR_241_5

lum suũ colere solẽ absq; deo ꝛc. Itẽ in capi. del camalude. ꝙ iuterpretat̃ luna dicit̃. Apropinquauit hora ꝛ fracta ẽ luna. quod exponẽtes doctores eoꝝ dicũt. ꝙ mahumet⁹ stabat cũ socijs suis. ꝛ cũ videret lunã appropinqãntẽ coniũctioni dixerũt ei. Ostẽde nob̃ aliqd̃ ꝓdigiũ. ꝛ tũ ipse ĩnuit lune duobus digitis. i. indice ꝛ medio. ꝛ tũc fracta est in duas partes. ꝛ vna medietas cecidit sup̃ montẽ clibays. q̃ ĩminet ciuitati meche. ex vna parte. ꝛ alia medietas super aliũ qui mons rubeus appellat̃ situs ex alia parte ciuitatis. ꝛ cũ sic fracta esset luna: venit ꝛ intrauit manicã camisie mahumeti ꝛ ipse integrauit eã. Item in capitulo. seba. dicit̃ ꝙ vermis indicauit mortẽ salomonis. vbi dicit glosa. ꝙ salomõ dũ staret ĩnixus sup̃ baculũ suũ: subito tantus dolor eũ arripuit. ꝙ expirauit nec tamẽ corruit diuino miraculo. demones autẽ qui ei seruiebãt videntes eum stare. credebãt eum viuentẽ: ꝛ natus est quidã vermis de terra ꝛ corrosit baculũ cui ĩnitebatur: ꝛ tunc fracto baculo corruit salomõ: ꝛ tunc concorruerunt demones ꝛ tunc sciuerũt eũ esse mortuũ. ꝛ ex tunc ceperunt nocere hoĩbus quo ad posse. Itẽ ipse mahumetus in libro narrationũ reddit rationẽ q̃re vinũ sit illicitũ. Dicit enim ꝙ deus misit duos angelos vt bene regerẽt ꝛ iuste iudicarent. ꝛ fuerunt iste angeli. aroth ꝛ maroth. Cũq; venisset mulier q̃ habebat causã: ĩuitauit eos ad prandiũ ꝛ dedit eis vinũ. quod de⁹ eis mãdauerat ne biberent: ꝛ inebriati requirunt eam de luxuria: ꝛ ipsa consensit hoc pacto: ꝙ vnus docuisset eã ascendere in celũ. ꝛ alius descẽdere. Et ascẽdit in celũ. Cũ autẽ eã deus videret: audita causa ꝛ modo: fecit eã luciferũ. ut esset ita pulchra inter sydera sicut erat in terra inter mulieres. Data autẽ optione angelis qui p̃dicauerãt ubi vellẽt puniri. hic vel in futuro: cũ eligerẽt in presenti puniri: suspẽdit eos per pedes in puteo babilonis cũ cathena ferrea vsq; ad diẽ iudicij. Hec ꝛ his similia multa cõtinent̃ in p̃dicta lege. per q̃ quilibet sapiẽs potest aduertere fictionez. ꝛ ꝙ nullo modo sit lex dei. Nõ enim legis dei consuetudo est loqui hominibus per tales fabulas.

UVA. BHSC. IyR_241_5

¶ Quintũ capitulũ ĩ quo ostẽditur ꝙ alchoranũ nõ est lex dei: qꝛ nõ concordat in sententia cum lege dei. nec cum aliqua alia.

Quinto sciendñ est ꝙ qcqd sit de stillo ⁊ modo. manifeste patet ꝙ nõ sit lex dei ipsum alchoranũ. qꝛ nõ cõcordat in sentẽtia cũ lege dei. nec etiã cũ philosophis q de virtutibus ⁊ vltimo fine hominis tractauerũt. Posuerũt enim phlosophi ꝙ ipsa felicitas hoĩs esset in parte intellectiua. et ꝙ intellectus q est suprema potẽtia in hoĩe aplicaret ad summuꝫ intelligibile. et ꝙ felicitas esset premiũ virtutis. et ꝙ virtꝰ erat circa arduũ. et alia huiusmodi q̃ vera sũt. Sꝫ ipsi nõ intelligerẽt ꝑfecte. Xp̃s autẽ hec eadẽ in suo euãgelio ostẽdit dicẽs. Qđ arta via est q̃ ducit ad vitã et ꝙ pauci sunt q vadunt ꝑ eã. et lata est via q̃ ducit ad mortẽ ⁊c̃. Et in hoc cõsonat sentẽtia Aristotilis q dicit ꝙ difficile est operari secundũ virtutẽ sicut attigere centrũ in circulo qđ pauci faciũt. Christus etiã posuit hoĩs felicitatẽ in visione dei dicẽs. Hec est vita eterna: vt conoscãt te solũ verum deñ. Hec eadẽ sunt notissima in veteri testamẽto. Nã abrahe facte sunt promissiões. Cui specialiter ꝓmisit deꝰ ꝙ daret ei se ip̃m. absqꝫ eo ꝙ ꝓmisit ei terrã ⁊ ꝓmissionis ⁊ benedictionẽ seminis. Moyses etiã cui deus tot magna cõtulerat et q deũ in subiecta creatura videbat. Cõsiderans digne ꝙ hoc nõ sibi sussiciebat. instãtisseme petijt videre faciẽ dei et gloriã ⁊c̃. Mahumetꝰ aũt de virtutibꝰ nihil tractauit. Sed de bellis et de rapina: viã latã sibi cõuenientẽ accepit: et suis sequacibꝰ filijs ꝑditionis ⁊ mortis. Uñ de necessitate salutis nõ est eis nisi ꝙ sarracenus dicat. Nõ est deus nisi deus. et mahumetus ẽ nũcus dei. De fine aũt vltimo cum nullo concordat nisi cum quibusdam antiquis brutalibus qui nõ discernebant inter sensum et intellectum Et ideo felicitatem ponit in quibusdã sensibilibus. s. in cõmostione: in luxuria: et ortis yrriguis: et vestibus preciosis

UVA. BHSC. IyR_241_5

de quib⁹ infra videbim⁹ i capitulo. vj. Nec potest dicere q̄
ista ponat p̄ similitudinē. sicut etiā in euāgelio fit mentio de
mensa et cibo et huiusmodi in eterna vita. Ostēdit enim ex
euāgelio q̄ per similitudinē ponunt. q̄ ibi de vera felicita-
te aliqd aperte dicit. Sed in alchorano nihil omnino aperte
dicit de vera beatitudine. sicut homo q̄ eā nō appetēdit. Sz
ad lr̄am talē beatitudinē sibi depinxit. qualē homo lubric⁹
et carnalissim⁹ appetebat. Et licet verā felicitatē nō aprehē
derit. nec p̄miserit hominibus: tn̄ de vltimo fine sarraceno
rū cogēte spū sctō aliq̄ vera notabilia dixit. Ait enī ipse ma-
humet⁹ sarracenis. Vos diuidemini post me in septuaginta
z tres diuisiones. quarū vna salua: residuū autē totū igni de
putabit. Hec senia est apud eos ita autētica. q̄ eā nō respu-
it neq̄ sapiēs neq̄ stultus. Alia vero seīa de hoc habet in
alchorano i capl'o. marie. quod interpretat. maria. q̄ oēs sar
raceni ibūt ad infernū. Hāc sententiā credo esse verissimā.
licet a bore mēdacissimi fuerit plata. Et in hoc cōcordauit
pphēta mēdax cū veritate p̄ma. q̄ dixit q̄ lata est via q̄ du-
cit ad interitū et multi sūt q̄ vadūt per eā. Et manifeste con
stat ex p̄dictis q̄ via sarracenor̄ est lata et multi sūt sarrace
ni q̄ vadūt per eā. et ipsi vadūt ad infernū. Nō iā ex ore ve
ritatis tantūmodo. sed etiā ex ore pphete ipsor̄. Preterea.
patet ergo q̄ alchoranū nō ꝺcordat legi dei: in preceptis z
prohibitionib⁹. Lex enim dei phibet homicidiū. rapinam.
ꝺcupinam. queoīa alchoran⁹ aut p̄cipit aut p̄mittit. Plu-
ra vero horū habent in. ca. elmir. quod interpretatur lux.
Idē patet. in cap. elimimini. Ubi permittit concubitum tā
cū vxorib⁹ q̄s cum illis quas in bello ceperūt. Ubi solū pro-
hibet. q̄ nō cōpellant eas perdere castitatē. Sz si sūt in con
cordia. secure ꝺcubāt rē. q̄ ibi. Preterea. non ꝺcordat ei in
iudiciis. Lex enī mosi z euāgeliū dicit. q̄ nemo ꝺdēpnetur
ad testimoniū vni⁹: sed in ore duor̄ vel triū rē. Lex āt mahu
meti i multis locis dicit. otrariū rē. Cōstat igit hāc legē al-
choranī nō eē legē dei nec etiā a deo. nisi permissiue sicut et a
lia mala. discordat. n. a lege et ītētione dei q̄e est saluteoiuz'.

UVA. BHSC. IyR_241_5

Sextū capitulū in quo ostendit q̄ lex sarracenoꝝ contradicit sibi ipsi.

Exto considerandū est q̄ lex alchoꝛani non solū dissidet a lege dei. sz etiā nō cōuenit sibi ipsi. Et hec est sentētia et cōsideratio mahumeti. Dicit enī in capitulo. elnasa. qō interp̄tatur mulieres. Si iste achoꝛanus nō esset a deo vtiq̄ inuenirētur in eo cōtrarietates multe. Constat autē q̄ multe cōtrarietates in eo et cōtraditiōes inueniuntur. Nam ipse in pluribus locis dicit. q̄ de⁹ non dirigit errantē. et tamē ipse docet oꝛare vt dirigātur et educantur de tenebꝛis ad lucē. et de inuio ad directionem. Ipse etiā dixit se fuisse oꝛphanū et errantē. Constat enim: q̄ fuit ydolatra. et tamē dicit q̄ deus fecit talē p̄ophetam. Et q̄n deus misit p̄o eo; ipse ascēdit vsq̄ ad septimū celū. et impetrauit veniā cuidam angelo q̄ erat maioꝛ mūdo multis millevicibus. quē inuenit flentem pctā sua. Item dicit se esse generalem p̄ophetam. Et tamen dicit q̄ alchoꝛanus dat⁹ est ei arabice. et q̄ nescit aliam linguam nisi arabicam. Itez dicit in capitulo. elbacara. qō interp̄etatur vacca. Quod iudei et chꝛistiani et sabei saluabuntur. Et in capitulo. amrani. dicit postea. q̄ nullus saluabitur nisi in lege sarracenoꝝ. Item ipse mandat eis q̄ non alterquentur cum hominibus alterius secte verbis asperis. sed verbis mansuetis. Non enim pertinet ad hominem dirigere sed ad deum solū Et vnusquisq̄ habet de se solo rationem reddere et non de alio. Et postea mandat in pluribus locis. q̄ occidantur et expolientur: qui non credunt. donec credant. vel soluant tributum. Preterea. ipse dicit in capitulo. libem. q̄ illi qui recipiunt sine deo dñm alium. tñ non est aliquis patronus et p̄ocuratoꝛ eoꝝ. sed deus reseruat sibi. Est igitur notabilis contradictio quia ex vna parte auctoꝛitate dei totiens mandat q̄ occidantur incredulī. et ex alia parte deus mandat q̄ etiā p̄o tanto scelere: nullus est p̄ocuratoꝛ ad punie-

UVA. BHSC. IyR_241_5

dum: sed soli deo reseruat. Itē ipse in capitulo. zoalatemi-
tim. in fine. iactat se: ꝙ ipse nō est de compellentibus. Sed
quomodo nō est de cōpellētibus: q mandat ꝙ nō credentes
occidant: expolient. Que enim est maior cōpulsio quā occi
sio. Itē in capitulo de. bacca. cōcedit sodomiā tā cum mas-
culo q̄ꝫ cū femina. Dicit eniz sarracenis ꝙ nō polluāt se cū
infidelib⁹ nisi credant. Et de mulieribus dicit. Mulieres
vr̄e aratura vestra: arate eas vt vultis. Et tn̄ ī eodē capitulo
prius dicit. ꝙ ille sodomite tpe Loth operati sunt abhomi-
nabile viciū: et pristinis natiobus insuetū. Amplius ipse di
cit. ꝙ Noe. Abrahā. ysaac. et Jacob. et filij eoꝝ fuerūt sar
raceni. Et tn̄ ipse dicit ꝙ mādatū est ei ꝙ ipse esset prior sar
racenus. Sed quomodo illi fuerūt sarraceni si mahumetus
fuit prior sarracen⁹. Preterea. constat ꝙ nō fuerūt sarrace
ni quantū ad ritū: nisi postq̄ꝫ fuit data lex sarracenorū. Lex
aūt sarracenorū est alchoranū. ꝙ quidē fuit datū post legez
moysi et euangeliū: sicut habet in alchorano. ymo adhuc
nō sunt septingenti anni ꝙ fuit mahumetus. Noe vero A-
brahā. ysaac. et Jacob. fuerūt ante legē moysi: et ante euan
gelium. Itē ipse dicit ꝙ deus prohibuit auguriū. Et tamen
dicit in capitulo. Alaaraf. auguriemini si aliter nō potestis
instissura dactili: et qui hoc non fecerit anathema sit. Item
ipse dicit se esse missum arabibus quia nunciū nō habuerāt
Dicit etiam ꝙ alchoranum datum est solum in lingua ara-
bica. ¶ Dicit etiam se nescire aliam linguam nisi arabi-
cam. Unde cum adhesisset mahumeto quidā bacheyra ia-
cobin⁹: et salō persa: et abdalla de ꝑside ⁊ filius selbeam iu-
deus: ⁊ quidam dicerēt ꝙ ipsi instruebāt eum. Ecce cecidit
in faciem suam et contracte sunt manus eius et pedes: et so
cij cooperuerunt eum vestib⁹ suis: et ad se rediēs dixit. De
us misit corripere vos de sermone quez dixistis ꝙ tales me
docerent. Legitqꝫ eis vnā sententiam que est in fine lectio-
nis eluael. ꝙ interpretatur. palma. que sic dicit. Scimus ꝙ
ipsi dicent ꝙ instruet eum homo. Lingua autem qua loquū
tur ei persica hec autem arabica est patenter et ex hoc dicit

UVA. BHSC. IyR_241_5

Quomodo potest esse q̄ illi instruant me quorum vnus per sicus ē: et alter hebreus: q̄ dixerūt ei. Potest esse q̄ lingua sua tibi loquētur et exponēt. Lu lingua tua omnia ratifices hanc inuenit responsionem. Sed qui non poterat instrui ab hebreo et persa qui sunt propinqui: quomodo poterat alios remote lingue instruere? Ipse tamen post dicit se esse missū ad vniuersitatatē gentiū. Unde in capitulo prophetarum dicit. q̄ dixit ei. Nō misimus te nisi ad vniuersitatem gentiū. Sed quomodo ibit ad omnes gētes in septuaginta linguis qui nescit suum recitare sermonē nisi in ligua arabica? Est igitur manifesta contrarietas et apertum mendacium. q̄ sit missus solis arabibus. et omnibus gentibus. Non est igitur lex dei in qua tot contrarietates inueniuntur.

Septimum capitulum ostēdit q̄ lex predicta non est lex dei: quia non attestatur ei aliq̄ miraculum.

Septimum est considerandum. q̄ alchoranū non est lex dei. nec mahumetus est nuncius dei. quia non attestatur ei aliquod miraculum. Quando enim misit deus moysen ad pharaonem: ostendit magna miracula. helias. heliseus. et alij prophete: fecerunt magna et inaudita miracula. Et precipue omnes illi qui nouitatis aliquid attulerunt mundo. Christus autem venit proprie cum prodigijs et signis maximis. sicut etiam mahumetus in alchoarano dicit. Si autem dicant sarraceni q̄ plura et magna miracula fecerit ipe mahumetus. sic̄ q̄ reintegrauit lunā fractā. et fons aque de digitis suis emanauit. Hec friuola sunt et contra alchoranum eorum. Prohibet enim mahumetus. q̄ nihil de eo credant nisi q̄ scriptum est in alchorano. De omnibus inquit prophetis multi mentiti sunt. q̄ ne de me verum teneatur: q̄ alchorano fulcitur tenete. qui cum miraculum non faceret: ostendere volēs causam: dñm loquentē introducit dicēs. Dixit dñs ad me. Ideo te miracka

UVA. BHSC. IyR_241_5

facere nō permito: ne tibi cōtigat sicut i alijs pphetis. in miraculis timeo. Suo igit testimonio ouicit nullū feciſſe signū Ipſe etiā mahumetus in alchorano frequēter recitat q cū hoies ei dicerent ostēde signa q̄ fecit moyses ⁊ xp̄s et alij p̄ phe dicebat: q moyses venit cū signis. ⁊ nuncij ceteri ⁊ maxime xp̄us q venit cū maximis prodigijs. et mūdus nō credidit eis. Sed dicebāt q erant maleficia. ideo nō permittit me deus facere miracula. non enī crederent. sed veni in virtute armorū. Sed hoc conuincit expreſſum eſſe mendaciuz. Quomodo enim nō crederēt ei ſi faceret miracula. q crediderunt ei ſiue omni miraculo? Talia enim mādauit eis. ad q̄ mūdus pronus eſt. et currit ſine oi miraculo. Et mādauit. ſ. q occiderent et raperent. et mulieres plurimas impr̄gnarēt et q dentē pro dente ⁊ occuluz pro occulo traherēt. Ad hec aūt oīa. ita proni ſunt mādaui hoies: vt vix et cū magnis vltionib⁹ et iudiciarijs penis: ab iſtis valeāt coherceri. q aūt inducit pro ſigno q ſit a deo missus in virtute armorum expreſſam ōtinet falſitatē. Nō enim ſemper fuit victor ſic moyſes. et ieſus naue. et helias. quos angelus dñi ſemp pro texit et victores fecit. Mahumetus autem vicebat aliquā do et vincebatur ſicut et alij tyranni. Nam dentes eius in bello contriti et facies colliſa. Ex quo etiam patet q nō eſt miraculum illud qō pro ſigno inducunt. ſ. q ſubito magna pars mundi ei adheſit. Talem enim legem conſtituit: et talia mādata dedit. ad que homines proni ſunt etiam ſine mādato vel miracl'o vt ſuperius patuit. Dixit etiā. Juſſit mihi deus terrere gentes gladio donec teſtificentur q non eſt deus niſi deus et q ego ſum nuncius eius. q ſi hoc confeſſi fuerint ſagnguinem et pecuniam ſuā ſaluauerunt. Et inde ſarraceni dicuntur ſaluati. Nā quicunq̄ recipiebant mandata mahumeti ipſe et ſui ſaluabant eiz ideſt non occidebant nec expoliabāt. Unde et ſarraceni. non ſarraceni uocantur. ſed meſſalamin. qō interpretatur ſaluati. ipſi autez vere credunt ſe eſſe ſaluatos. et derident chriſtianos qui nolunt dici meſſalamin ideſt ſaluati vt ipſi: ſed chriſtiani. Cum autē plu-

UVA. BHSC. IyR_241_5

rima mahumeto talem saluationem acciperent ex predicta causa. postea fecit preconizari. Quicumq; dixerit non est deus nisi deus: intrabit paradisū etiā si fornicat⁹ fuerit ⁊ si latrocinat⁹. Venit aūt ad mahumetū qdaz dict⁹ ebidorda. ⁊ q̄siuit si hoc esset verū. et respōdit q; sic. et addidit. Etiā si cū p̄cedētib⁹ biberit vinū et etiā si occiderit. Et adiecit mahumet⁹. Etiam si torserit nasum ebidorda. Ad hec aūt omnia confirmanda non ostendebat miraculum sed nudabat gladium. Item habetur expressius in capitulo prophetaruz capitulo primo. tertio. quarto. vbi sic legit. dixerunt de mahumeto. Ascultasti somnia seu blasphemias concinasti vel certe prophetizas. Venias ad nos saltem cum miraculo vno. quemadmodum missi sunt et priores. Respōdit. Destruxit inquit deus ciuitates ante eos qui non crediderunt Et q; q; precesserūt vos non crediderūt: nec etiam vos miraculis crederetis nisi per gladium ⁊c. Asserebat tamen q; deus mitebat pro eo gabrielem. qui ducebat ad eum quandaz bestiam maiorem asino. et minorem mulo. nomine elborach que loquebatur et q; ibat in vna hora spacio et itinere quinquaginta millium annorum. Et omnia ista faciebat de nocte. et quedam alia deliramenta de quibus postea dicetur. Fides autē christiana que precipit ardua: tota est fundata in miraculis vtilibus et manifestis. que non solum christus fecit sed etiam apostoli post eum et etiam doctores qui euāgelium et apostolorum dicta exposuerunt. et vsq; ad ista tēpora durauerunt miracula. de effugatione demonum. curatione languidorum. et suscitatione mortuorum. Hec miracula faciunt et fecerunt christiani qui dicunt christum crucifixum esse solum et verum deum. q; si dixerint sarraceni quia ista non credunt nec facta sunt: ostendimus eis miraculum maius. Constat enim q; totus mundus collebat ydola. et maxime romani qui tenebant monarchiam mundi. Hij receperuut fidem christianam. et non solum acceptauerunt cepe runt crucifixū esse verum deum: sed etiā sperauerūt omnes

UVA. BHSC. IyR_241_5

alios deos q tanto tpe in ydolis dabant eis responsa. Nec imponebāt eis aliqua grauia. cū fides xp̄iana tā ardua ⁊ insolita mūdo iponat: ut contēpnere mūdū. contēpnere se ip̄m diligere inimicos. ora re pro p̄sequentib⁹. bene facere malefacientib⁹. aliena non appetere. ppria largiri. Hec oīa mūdus acceptauit ⁊ ritū pristinū dimisit. Aut igit̄ propter sufficientia miracula aut sine miraculo. Maius aūt miraculū fuit si sine miraculo. ⁊ per hoīes simplices ⁊ impotētes procurari potuit. et hec fecerūt xp̄iani non alios occidēdo. sed mortē a alijs equanimiter tollerando. Constat igit̄ modis omnib⁹ fidē xp̄iano⁹ stupēdis miraculis esse fundatā. Legē etiā mahumeti nullo fulciri miraculo nec indiguit. Maxime quantū ad carnales hoīes ⁊ mūdanos. Alij vero. s. intelligentes litterati ⁊ vtuosi viri. ei nullaten⁹ adhibēt fidē.

¶ Octauū capitu. ostēdit. q alchoranū non est lex dei quia irrationabilis.

Octauo considerandū est. q etiā sine oī miraculo lex mahumeti posset acceptari a mūdo ⁊ affirmari q esset lex dei. dū modo esset rationabilis. est aūt oīno irrationabilis. ⁊ ratione ministri. ⁊ ratione sui. ⁊ ratione operis. ⁊ ratiōe finis. Primo igit̄ patet q est irrationabilis ratione ministri. est enī omnino irrationabile q lex tā sctā (sicut ip̄i asserūt. q alchoranū sit recte sermo dei) sit ministrata per tan sceleratū hominē. raptorē. adulterū. incestuosum. homicidā ⁊ alijs peccatis obnoxiū. Que oīb⁹ vitā ipsius sciētibus patent. Et respōdēt sarraceni q dauid cōmisit homicidiū. pariter ⁊ adulteriū. ⁊ moyses fuit homicida. ⁊ tamē vterq; ipsorū legitim⁹ dei propheta fuit quamvis aliquādo pctōres fuerit. sic ⁊ mahumetus potuit esse verus dei ppheta. quāuis aliquādo fuerit peccator. Sed hec responsio nō valet. nā moyses ⁊ dauid fecerūt penitentiā de peccato ⁊ hoc inuenit̄. Dauid enī dixit suā culpā ⁊ se grauiter afflixit ⁊ veniā meruit. vñ | postq; dixit: peccaui: dixit ei

UVA. BHSC. IyR_241_5

natham ex ore dei. Et dn̄s trāstulit peccatū tuū. Sed de ma
humeto nō inuenit̄ ꝙ dixerit suā culpā. vel ꝙ fecerit penitē
tiā. quā potius addidit sup peccato blasphemiā. cōfirman
do illud per legē iniquā. Nam sicut certū est oībus sarrace
nis. mahumetus diligebat quādā dictā mariā iacobinā. q̄ꝫ
presentauerat ei macōques rex iacobinorū. due aūt ex vxo-
ribus mahumeti. s. vna dicta a iesse filia hebiberer nobilissi
ma int̄ eas. ⁊ haassa filia homar moriebant̄ zelotipia. Que
cū die quadā intrarēt ad eū: inuenerūt dictū mahumetū cō-
cubētē cū dicta maria ⁊ dixerūt ei Decet ne sic facere ꝓphe
tam? Qui erubuit ⁊ iurauit se de cetero non cognosciturus
eā. Sicqꝫ placate sunt ad iuramentū eius. Cūqꝫ modicū tē-
pus ꝑtransisset nō potuit abstinere ab ea. ⁊ fecit de hoc legē
quasi ex ore dei reuelantis sibi. ⁊ tūc induxit sententiā in al-
chorano in capi. elmearrē. ꝙ interp̄tat̄ vetatio vl̄ anathema:
q̄ dicit sic. O ꝓph̄a quid petis qd̄ deus cōcessit tibi? Pla-
cari vxores tuas expostulas? Jam legē posuit vobis deus:
ut soluatis iuramēta vr̄a. sic deiurauit. ⁊ iterū cognouit illā
et dixit ꝙ deus dispēsauerat cū eo in iuramento. et sup hoc
testes sunt michael ⁊ gabriel. Et dixit illi vna de vxoribus.
O mahumete deus festinauit in tuo desiderio. Uoluit ꝑ hoc
dicere. forsitā deus in scellere tuo se appropinq̄uit incestui.
⁊ addidit. Nunqd deus p̄cepit tibi huiusmōi facere. cum
etiā in te ipso hoc verboten⁹ detesteris? forsitā querit deus
te placare pro huiusmōi ⁊ appropinq̄re tibi. Jpse vero dua-
bus vxorib⁹ totū legit ꝙ sequit̄ in capitulo. vetatiōis. ⁊ ait
quasi ex ꝑsona dei. Penitemini corā deo quia d̄clinauerūt
corda vr̄a. quasi dicat: de hoc ꝙ calūpniate sunt eū de ince-
stu. sequiturqꝫ cōtinuo. Si forte de⁹ vos repudiauerit detqꝫ
pro vobis vxores meliores vobis sarracenas. fideles. locu-
pletes. penitētes. adorātes. laudātes. agiles. ac v̄gines. qd̄
audiētes dixerūt. penitem⁹. Simile fecit quādo accepit vxo
rem zeid nutricij sui. dixit sentētiā q̄ est in capitulo. elliazeb.
ꝙ deus dixit ei. Tu celas in anima tua ꝙ deus propalat. et
formidas homines. sed iustū est ꝙ deū formides. Cū enī re-

UVA. BHSC. IyR_241_5

ſpuit eam zeith: maritauimus eam tibi o mahumete. Et dixit ei zeith. Nūquid duxiſti eā nuncie dei? reſpōdit. Uehti bi. Deus maritauit eaz mihi. Que poſtea iactabat ſe. q̄ de⁹ maritauerat eā. illas ⁊ alias parētes earū. Ecce palliauit minus per maī. Nā ſīc idē mahumetus dicit. nullū eſt maī⁹ peccatū: quam imponere deo mendaciū. Preterea. Si aliquod peccatū eſſet tollerabile in p̄pheta: minus videtur eſſe tollerabile: q̄ ſit lubricus et immūdus. Cum ſpiritus ſanctus in actu venereo nō tangat corda ꝓphetarū. ſicut dicit hieronym⁹. Et philoſophus dicit. q̄ in actu illo ipoſſibile eſt hominē intelligere. Eſt ergo omnino irrationabile: ut miniſter ⁊ ꝓpha legis tāte ſalutis (ut dicūt ſarraceni) ſit homo carnaliſſim⁹ ⁊ immūdus. Qui etiā de hoc ſe iactat. q̄ tāta ſit ei vis ⁊ facultas libidinis data in agēdo: quāta q̄ dragintā hoīb⁹. cū tamē eū de⁹ priuauerit fecūditate filiorū. Naz vnā ſolā filiā legit̄ habuiſſe. Nō eſt igit̄ lex iſta rationabilis ex parte miniſtri. tū quia ſceleratus ⁊ carnalis. tū etiā q̄ ita iuſtus ⁊ incertus. Nā ipſe teſtat̄ in alchozano. q̄ neſcit quid erit de ipſo. vel de ſarracenis. Et etiā neſcit. vtrū ipſe vel ipſi ſint in via ſalutis vel nō. Nec etiaz rationabilis eſt lex ipa ex parte ſui. tū quia ſicut ipſe expreſſe dicit: non eſt in mūdo qui alchozanū intelligat. Et quō mandauit deus q̄ ſeruet̄: ſi nō dedit q̄ intelligat̄? Nō eſt etiā rationabilis ex parte documentorū q̄ cōtinet. Nā ſicut dicit in multis locis q̄ deus mādauit angelis: q̄ adozarēt adā. Et q̄ noluerūt: fa eti ſunt demones. Qui aūt adozauerūt: remanſerūt angeli. Et quō deus mādaſſet ydolatriā. ⁊ ut aliis dediſſent honorem: q̄ ſoli deo debet̄. Itē non eſt rationabilis ex parte documentorū. Nā illud q̄ eſt in lege illa maxime ⁊ ſolū neceſſariū eſt (ſicut ipſi dicūt) q̄ pronūciēt. Nō eſt de⁹ niſi deus ⁊ mahumetus eſt nūcius ei⁹. Addūt etiā q̄ deus eſt magnus Sed q̄ annūciatio eſt iſta? Nō enī aliquis ratione vtens dicit. q̄ deus ſit paruus. Preterea. Iſta expoſitio. Nō eſt de⁹ niſi deus: eſt vera per ſe. ⁊ a nullo ei cōtradicit̄. ſiue ſit vnus deus: ſiue etiaz eſſent plures dij. Eſt enim vera talis replica

UVA. BHSC. IyR_241_5

tio de omnibus. quia non est angelus nisi angelus. non est homo nisi homo. non est asinus nisi asinus. quia bos et canis non est asinus. Ista vero ꝛ mahumetus est nuncius dei: est valde dubitabilis. Que est igitur ratio ꝺiunctionis vnꝰ propositionis per se note. ꝛ alterius per se innote? Aut que virtus siue vtilitas hoc confiteri. ut quicūqꝫ confitent hoc de necessitate saluent. Preterea. Mahumetus in lege sua dicit. ꝙ homies oēs erāt vnū. et vna secta. ꝛ vnus ritus: sed deꝰ ꝺiuersificauit eos mittēdo ꝺiuersos ꝓphetas. Sed hoc nec apparētiā habet. quia deꝰ qui est maxie vnus. ꝛ maxime diligit vnitatē ꝛ salutē hominū: nō ꝺiuersificasset eos ꝑ tā ꝺiuersas sectas ꝛ errores ꝛ ꝓditiones. sed hoc fecit inuidia diaboli: ꝛ malicia hominū ex permissione dei. ut quia noluerunt credere veritati: permittat eos subijci ꝺiuersis erroribus. Preterea. Mahumetus mādat in predicta lege quasi ex ore dei. ꝙ occidant increduli. i. qui non sunt sarraceni. Cū tamē dicat de ipsis. ꝙ nunqꝫ possunt dirigi nisi a deo: et deus nō eos dirigat. Sed inconueniens est ꝙ occidant ꝓ eo ꝙ nullo modo possunt aliud. Cum etiā si possent aliud: non deberent cogi. Quia deo non placent coacta seruitia. Hoc autem scilicet ꝙ occidant. nisi credant. vel ꝙ aliquo modo credere cōpellantur: etiā ipse mahumetus (qui precipit) irrationabile iudicat et inconueniens. Dicit enim in capitulo de iona. Si vellet deus: omēs homies crederent qui sunt in terra. et tu cogis eos ut credant. Et nemo potest esse fidelis: nisi ei largiatur a deo. De hoc etiam latius prosequemur infra in capitulo. x. Est etiam irrationabilis lex ipsa de his de quibus tractat. Facit enim speciale capitulū de formica. ꝛ aliud de fumo. ꝛ aliud capitulū de aranea. Sed quare deus talia mandasset hominibus de formita. ꝛ fumo? Preterea. Lex illa est irrationabilis de lotione quam mandat. Precipit enim ꝙ quando volunt orare: lauent manus ꝛ cubitū. ꝛ vētrē. et plātas pedū. et faciē. et brachia vsqꝫ ad cubitū Si aūt nō iueniāt aquā: intigāt manꝰ suas in puluere. Et postea fricādo manꝰ puluerosas per faciē: puluerizent faciem

UVA. BHSC. IyR_241_5

ſuam. Hec quidē lotio irrationabilis eſt. z magis eſſet ratio nabile q lauaret cor. iuxta illud ieremie decimo. Laua a malitia cor tuū. Pulueriza re autez faciem: qd rationis poteſt habere. ymo quāto lotio ē rationabilis: tāto pulueriza tio et fedatio eſt inconueniēs et irrationabilis. Maxime autē videt lex ipſa irrationabilis de modo repudiandi vxorem. Poteſt enim ſarracenus repudiare et reconciliare vxorem quotiēs ei placuerit vel diſplicuerit. Ita tamē q poſt tertiā repudiationē: nō poteſt eam reconciliare. niſi vnus alius carnaliť cognoſcat eā: et ſi cognoſceret eā mēſtruoſā: oportet vt cognoſcat ſine mēſtruis. q ſi etiā cognouit eā beretro nō bene erecto: oportet vlterius q cognoſcat eam bene rigido membro. Unde quādo illi volūt facere talē reconciliationē dant preciū vni ceco vel alteri perſone vili: vt illā mulierez cognoſcat. et poſtea hoc publice teſtet. et dicat q eā vult repudiare. q ſi fecerit primꝰ poteſt eā ſibi recōciliare. Aliquādo autē tantū ſibi cōplaceāt ſecundi: q nolunt ſeparari. Et tūc primus (amiſſo precio z vxore ſua) ſpe fruſtatur. O lex nō tam hominibꝰ quā beſtijs ratiōe carētibus attribuēda. nō deo q diſponit oīa rationabiliť. Maxime aūt irrationabilis eſt lex ipſa ex parte finis z premij quod promittit. Dicit enim per totū alchoranū. q beatitudo ſarracenoz eſt habere ortos irriguos: et vxores et concubinas. multas puellas verecundas et pulchras. veſtes purpureas. ciphos aureos et argenteos diſcurrētes p menſas: comeſtibilia optima. Hec maxime cōnumerant in capitulo. arrahamē. qō interpretat miſerator. In libro aūt de doctrina mahumeti q ē magne auctoritatis expoſuit ordinē comeſtionū. Et dicit. q primū ferculū qō preponet: ibi ē iecur piſcis. albebuch. cibus ſūme delectabilis. Et poſtea ſuccedēt fructꝰ arborez Et infra in eodē. cū quererent ab eo ſi luxuria abunt. Reſpōdit. q nō eſſet beatitudo ſi aliq delectatio deeēt ibi. ymo cūcta eſſēt fruſtra: niſi et voluptas luxurie ſequeret. In hꝫ aūt eſt tota intētio alchoranī z totiꝰ ſecte ſarracenoz. q btitudo cōſiſtit ꝑcipue in actu gule z luxurie. z iſta nō dicit q ſi p ſimi

UVA. BHSC. IyR_241_5

litudinē vel exēplū sic etiā in sacra scriptura fit mētio de cibo ⁊ mēsa in vita btā. Nam de vera beatitudine ⁊ de visiōe dei. ⁊ perfectiōe aie. nullā omino mentionē fecit mahumet⁹. Nz nec desiderauit neqz apprehēdit ea. Sed sola q̄ desidera uit promisit. In hoc enī aptissime ostēdit se esse otrariū xpo ⁊ oībus ppbis ⁊ oīb⁹ philosophis: et oībus ratione vtētib⁹ qui oēs cōmuniter cōcordāt. q vltima hois felicitas sit incognitionē dei. iuxta illud q dicit ioā. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solū verū deū. ⁊c. Et aristol. dicit in. x. ethico. ⁊ in. xij. methafi. q vita que est secūdū intellectū est optima. Igit gulosa ⁊ luxuriosa est pessima vita. q impedit bonuz intellectus. Sed quia ipsi sarraceni nō recipiūt actoritatē sacre scripture: nec etiā philosophoz ꝓpter rationes supradictas. in capitulo ꝓmo recurrendū est ad rationē quā ipsi licet irrationabiles totalr negare nō possunt. Fiat igit ratio actoritas sine qua nihil valet actoritas. et ostēdetur q neqz in actu gule neqz in actu luxurie est felicitas hois. nec ista etiā erunt ibi. Constat enī q cibos adhoc sumim⁹ vt corruptio q̄ possit accidere ex consūptiōe natutalis humidi euitetur. Et etiā ad augmentū. sed ista duo non erūt ibi. nā oēs in debita quātitate resurgēt. nec amplius poterūt mori. nec aliquo mō deficere. Nā sicut dicit mahumet⁹ in sua doctrina. Postqz omnia mortua fuerint deus occidet mortē. ⁊ postea resurgēt i mortales ⁊ integri. Ergo cibi sumptio nō erit necessaria aliquo mō. Et eodē modo vsus venereoz̄. q nec nūc est necessari⁹. nisi ut cōseruet in spē: q nō pōt cōseruari in indiuiduo. Adhuc hoies resurgētes in perpetuū viuēt. ergo si cibo semp vterent in infinitū augebunt eoz̄ corpora. aut erūt ibi egestiōes ⁊ alie feditates ut tm resoluat quātū cōuertit quoz̄ vtrūqz est in oueniēs. Ad ꝟ rndet mahumetus i libro de sua doctrina dicēs. q nō erit ibi egestio sordiū sed purgatio p sudorē. ⁊ ponit exēplū de puero in vtero matris qui ut dicit nutrit ⁊ nō egerit. sed exēplū ⁊ ratio ei⁹ nihil soluit sicut patet inspiciēti. nā quedā sunt de pfectiōe imperfecti que in re perfecta essent imperfectio magna. Amplius

UVA. BHSC. IyR_241_5

Si vsus venereorū esset ibi. nisi esset frustra: sequeret etiam q̄ erit hominū generatio sicut ꝛ nūc. Multi ergo homīes erūt post resurrectionē: qui ante resurrectionē non fuerunt. Frustra igit̄ tantū differtur resurrectio mortuorū: ut omēs simul vitā accipiāt qui eandē habēt naturā. Preterea. Si beatitudo est in luxuriando. in habendo multas vxores: illi qui post resurrectionē generabunt̄: non poterūt esse beati nisi accipiant multas vxores. Non poterunt autē accipere nec miseras nec felices. ergo oportebit q̄ expectēt quousq̄ nascant̄ alie plures. Et sic oportebit q̄ nascant̄ multe femine ꝛ pauci viri. ꝛ sic breui tēpore erit regnū feminarū. Preterea. Si post resurrectionē erit hominū generatio. aut igit̄ illi qui generabunt̄ iterū corrūpentur. aut in corruptibiles erūt ꝛ imortales. Si autē non erunt corruptibiles: sequerentur in conueniētia. tū quia erit multitudo infinita. tū qa quorum erit similis generatio: nō erit similis generatiōis terminus. Homines enīz per generationē q̄ est ex semine: nūc quidem cōsequnt̄ corruptibilē vitā. tunc autē imortalē. Preterea. Omne generabile est corruptibile. Cū generatio ꝛ corruptio sint contraria: ꝛ circa iddē. Sic autē homines qui tūc nascent̄: corruptibiles erūt ꝛ morient̄. Et si iterato non resurgunt: sequet̄ q̄ eorū anime ꝑpetuo remanebūt a corporibus separate. Nō est incōueniens: cū sint eiusdē speciei cuz animab⁹ hominū resurgentiū. Si autē ꝛ ipsi resurgent: debuit etiā eorū resurrectio ab alijs expectari. ut simul omīb⁹ qui naturā participāt: beneficiū conferat̄ resurrectionis. Preterea. mahumetus vnā tantū ponit diē resurrettionis. ꝛ vnā resurrectionē. s. in fine mundi in die iudicij. de resurrectione aūt illorū. vel de generatiōe: nullā omnino mentionē facit. Preterea. Nōvidet̄ aliqua ratio esse quare aliqui expectētur ad simul resurgendū si non oēs expectent̄. Si quis autē dicat. q̄ resurgentib⁹ erit vsus ciborū ꝛ venereorū non propter conseruationē vel augmentū corporis. nec propter conseruationē speciei vel multiplicationē hominū: sed solū propter delectationē q̄ in illis actib⁹ exīstit. nec aliqua delecta-

UVA. BHSC. IyR_241_5

tio hominib⁹ in vltima remuneratione defit (sicut expresse dicit mahumetus in libro de sua doctrina.) patet quidē mltiplicit̄ hoc incōueniēter dici. Primo quidē: quia vita resurgentiū ordinatior erit q̄ vita presens. In hac siquidē vita in ordinatū est & vitiosum est: si quis cibis & venereis vtitur propter solā delectationē. & non propter necessitatē sustētandi corporis vel prolis procreande. Et hoc rationabiliter Nam delectationes que sunt in premissis actionibus: non sunt fines actionū. sed magis ecōtra. Natura enī adhoc ordinauit delectationes in istis actibus: ne animalia ppter laborem ab istis actib⁹ necessarijs nature desisterēt. qō contingeret: nisi delectatione prouocarent. Est igit̄ ordo preposterus & indecens si iste operationes propter solas delectationes exerceant. Nullo igitur modo hoc in resurgentib⁹ erit. quorū vita ordinatissima ponitur. Non erit igitur in futura felicitate vsus talium actionū. multo igitur min⁹ in talibus est futura felicitas. alias enim quid prohibeat animalia bruta esse felicia. que in predictis actionib⁹ nobiscū cōmunicant. Preterea: si in istis actibus erit vltima hominis felicitas (vt mahumet⁹ expresse videtur dicere.) quid ergo oportet nunc abstinere ab istis & non magis die ac nocte luxuriari & comedere: ut & hic etiā felices simus. Sed apud omnes homines etiā apud sarracenos reputatur virtuosius abstinere ab his. & ipsi etiam habent viros contemplatiuos: et continentes quos maxime laudant. Sed quia stulticia est cum homine qui omino ratione caret. multū rationabiliter loqui: liceat nobis stultizare cū his & dicere. Si in his actibus est vltima felicitas hominis. quid faciet aīa separata ante resurrectionē que nec comedere nec luxuriari poterit. nec etiam angeli vnq̄ poterunt esse felices: quia istis omnino carent. Preterea. Si in habendo multas vxores et infinitas concubinas: et adolescentulas: est vltimorum virorum felicitas. Mulieres nunq̄ poterunt esse felices nisi habeant multos viros. Sed rursus. quomodo potest esse beat⁹. cui⁹ vxor habet multos viros. Erit igit̄. aut

UVA. BHSC. IyR_241_5

mulier felix ꝛ viri infelices: aut vir felix ꝛ mulieres ꝛ adolescentule eius misere. Sed quō pōt esse btūs cui⁹ tota familia est misera ꝛ infelix. Rationabili⁹ est dicendū ꝙ omnes tā viri ꝙs mulieres eorū infelices erunt ꝛ miseri. Hec quasi p digressionē hic dicta sufficiāt. ad ostendendū ꝙ lex ista est irrationabilis ex parte finis ꝛ premiꝰ qō ꝓmittit. Est etiā irrationabilis ex parte multorū aliorū q̄ in lege illa cōtinent. sicut ibi frequēter inducit ꝙ deus iurat per vitē fidelē. ꝛ ꝙ deus iurat per ficetū ꝛ oliuetū. sicut expresse patet in capitulo. el tym ꝙ interpretat. ficus. boies autē per maiorē sui iurant: ut per deū vel per sanctos. deus aūt quia maiorē non habet per quē possit iurare cōsueuit iurare per semetipm. sicut dixit ad abrahā. ut habetur in gene. ꝙ autē iuret per ficetum et oliuetum friuolū videtur ꝛ omīno irrationabile.

¶ Capitulū nonū ꝙ lex sarracenorū non est lex dei quia cōtinet falsitates apertas.

¶ No cōsiderare oportet ꝙ lex ista nō sit lex dei quia continet falsitates apertas. Deus enim est ꝑma ꝛ summa veritas a quo nō potest dici aliqua falsitas. In alchorano autē dicit in capitulo. ione. dic quis diligit veritatem: ꝛ respōdit. dic deus diligit veritatē: ꝛ q diligit veritatē est veritas ꝛ cōuenit imitari eū: ꝛ post. Certe non conuenit legi dei ut dicat aliquid sine deo. sed falsus et mendax dicit sine deo. Nam sicut dicit aug⁹. si in euāgelio inueniret vna sola falsitas eadē ratione totū euāgeliū suspectū haberet ꝛ reputaretur falsum. alchoranū autē multa cōtinet vera q̄ habentur in euangelio ꝛ lege ꝛ prophetis. sed ipse mahumetus de suo tot manifeste falsa intersit. ꝙ totū vere suspectū et falsum reputari debet. ꝛ opus illius q mendax est ꝛ pater eius. ¶ Reducunt autē ꝑncipales falsitates eius ad decem genera. Dicit enim falsa de se ipso. De xp̄i anis. De iudeis. De apl̄is. De patriarchis. De demonib⁹. De angelis. De virgine maria. De xp̄o: et de deo. De

UVA. BHSC. IyR_241_5

se quidē dicit. q̄ est finis et sigillum et silentiū omniū ꝓphe
tarū. Et mādat q̄ occidat quicūq; post ipz asseruerit se esse
prophetā. Sed nunqd. abbreuiata est manꝰ dñi. q̄ nō possit
post eū alteri dari spūz ꝓphetie. Et qdē nō solū xp̄iani et iu
dei. sed etiā sarraceni dicūt. apud eos multos fuisse post eū
qui habuerūt spiritū prophetie. et etiā receperunt in balda
cho prophetā quendā q̄ vocabat solen. qō interpretat scā
la. quē tartari occiderūt. et cū eo sarracenoz multitudinem
nō paruā. De se etiā dicit ⁊ iactat se q̄si ex psona dei. q̄ si cō
gregarentur omnes homines ⁊ omnes angeli vel spūs: non
possent facere talē alchoranū q̄lis est iste. Aut enim ipe intel
ligit. q̄ nō possunt facere: et cū adiutorio dei: ⁊ tūc ē manife
sta blasphemia. Aut intelligit q̄ nō possūt facere sine dei ad
iutorio: et tūc vana assertio est: q; hoc est p se notū falsissimū
De xp̄ianis aūt dicit. q̄ pi dāt deo pticipē. qō manifeste fal
sum est. Dicūt enī xp̄iani per totū mundū. q̄ deꝰ est vnus et
simplicissimus. Preterea. Dicit in capitulo. del tenbe. qō
interpretat penitentia. q̄ xp̄iani deificāt episcopos suos et
pōtifices et religiosos. qō falsum est. Hoc autē dicit mahu
metus sicut ignarus lingue. Nā xp̄iani. chaldei. et oēs orie
tales xp̄iani. vocāt episcopos ⁊ religiosos (causa honoris)
raban. qō interpretat magister vel maioꝛ meꝰ. in lingua ve
ro arabica. rab. est nomē dei. qō interpretat dñs absolute. et
de solo deo intelligit. sic etiā apud nos: qñ dicimus. theos.
Credidit igit mahumetꝰ: q̄ xp̄iani vocarēt eos deos. Pre
terea. ipse dicit de xp̄ianis. q̄ deificāt mariā. et inducit in ca
pitulo. elmeyde. qō interpretat mēsa q̄si xp̄s se excuset apō
deū: q̄ nō dixit mūdo q̄ mater sua esset deꝰ. Et certe neq; ꝟ
xp̄iani dicūt. s. q̄ btā maria sit deꝰ vel dea: sed dicunt q̄ fuit
purissima mulier. Nā euāgeliū eam nō deā vocat vel ange
lam sed mulierē. Preterea. Ipse inducit in capitulo. elmey
de. q̄ interpretat mensa. de xp̄ianis et etiam de iudeis. q̄ ip
si nō sunt filij dei nec amici dei. qō probat per hoc q̄ affli
gunt (vt dicit) pro peccatis. Sed ista ē manifeste falsa. Nā
multe tribulationes iustoꝛū. Et sicut apostolus dicit ad he-

c

UVA. BHSC. IyR_241_5

breos. Flagellat deus oēm filiū quē recipit. alias tñ et iustī
t impij flagellant a deo. Nā et ipī sarraceni grauissime fla-
gellati sūt a tartaris q legē nō hēnt. De iudeis aūt dicit pre
dictus mahumet in ca. del tenbe. qō interpretat. premia. q
ipsi deificāt. eleazar. t dicūt q ipse est dñs. i. filius dei. Hoc
aūt est manifeste falsum. qz iudei nullū hoiem deificant ne c
dei filiū dicūt. Preterea. in ca. elnasa. qō interpretat mulie
res dicit. q ipī iudei dicūt. q occiderūt xpm iesum filiū ma
rie nūciū dei. hoc est expresse falsū. Nō enī iudei dicūt iesū
xpz filiū dei: nec eū fuisse nūciū dei. sz malū hoiem: t asserūt
se occidisse eū pro pctō blasphemie. De apostolis aūt dicit
in capit. amrā. q fuit pater moysi. q ipsi protestati sunt t di-
xerunt xpo. q ipsi erāt sarraceni t immitatores legati vel nū
cij. i. mahumeti. Hoc expresse est falsum. Nā xps t apostoli
fuerūt ante mahumetū sexcētis annis. Mahumetus autē
surrexit tpe eraclij q incepit regnare anno dñi sexcentissimo
decimo. Unde nō dū sunt septingēti anni. q mahumetus fu
it. Et sunt mille ducenti t amplius q fuerūt xps et apli. Et
quomō potuerūt xps t apli esse sarraceni t immitatores ma
humeti? Cui ex pte dei preceptū ē (sicut ipe in alchorano di
cit in ca. eltannar). q sit sarracen⁹ pmus. Sarracenism⁹ er-
go incepit a mahumeto. Apli ergo neq; immitatores potue-
rūt esse illi⁹ quē precesserūt sexcētis annis. vel si ipsi fuissēt
sarraceni: ipe nō potuit esse prim⁹. De patriarchis aūt idem
asserit mahumat⁹. Dicit enī in plurib⁹ locis in alchorano. q
Abrahā. y saac. t Jacob. t filij eoz fuerūt sarraceni. Idem
aūt dicit de Noe. s. q fuit sarracen⁹. t q ꝓpterea venit dilu
uiū in mūdo qz ipe pdicabat hoibus q fierēt sarraceni t ipsi
renuerūt. Istud aūt apte falsū est. Quomō enim noe potuit
eē sarracen⁹: q pcessit mahumetū p duo millia t qngentos
annos? Cū ipe mahumet⁹ dicat: se fuisse primū sarracenū de
mūdo. Nec possūt dicere sarraceni. q abrahā t noe fuerūt
sarraceni. qz de ipīs nati sūt sarraceni. Hec enī expositio est
cōtra alchoranū vbi dicit. q abrahā nō fuit xpianus. et non
fuit iude⁹. sz sarracen⁹ purus. Cōstat enī. q sicut de abrahā

UVA. BHSC. IyR_241_5

nati sūt ipi sarraceni: ita de eo et de noe nati sūt iudei ⁊ xpiani. Dicūt etiā sarraceni. q; de⁹ ꝓmisit mahūmeto. q; nullus intraret paradysū añ ipm. Et post hoc assumpsit eū dñs ⁊ duxit in paradysū. ⁊ vidit viros ⁊ mulieres plures ⁊ ait. Quid est dñe? Et dñs ad eū. Nō mireris q; isti sūt imitatores tui Cōstat aūt q; nō potuerūt esse immitatores mahumeti: nisi p alchoranū. qđ tñ nō fuit reuelatum ante tpa mahumeti. sicut in plurib⁹ locis alchorani dicit. Et maxime in principio eius dicit. Huius aūt fictiōis falsitatē qlibet sapiēs potest aduertere. Et ideo nō insisto. De demonib⁹ aūt: est aūt in alchorano speciale capitulū. vbi expresse dicit. q; demones in magna multitudine audierūt alchoranū et letati sūt. et testati sūt q; p ipm poterāt saluari. ⁊ dixerūt se esse sarracenos ⁊ saluati sūt. Hoc aūt quantā falsitatē contineat: nō opus est ostēdi aliquo argumēto. De angelis aūt dicit in plurib⁹ locis. q; adorauerūt adā. ⁊ q; oēs adorauerunt nisi diabolus. Preterea. Dicit idē mahumet⁹. q; qñ ipe iuit ad deū cū gabriele: vidit vnū angelū in celo. q; erat maior toto mūdo multis mille vicibus. q; flebat pctā sua. et ipse impetrauit ei veniam precibus suis. Et multa alia falsissima. q; latius prosequemur in fine opis: cū dicemus visionē maxime fictionis quā de se asserit. Preterea. videt de angelis expresse dicere. q; sint corporei. Dicit enī in ca. gad. et in plurib⁹ alijs locis. q; angeli fuerunt creati de igne. ⁊ homo de sceno. Dicit etiam in alijs locis. q; sint dimensione magni. sicut infra patebit. De virgine autē maria. dicit expresse in capitulo. amram. q; ipsa fuit filia amram. Amram vero fuit pater moysi et aaron. In ca. etiā. mariē. qđ interpretat maria: expresse dicit. q; maria mater xpi fuit soror aaron. et q; moyses et aaron habuerunt quandam sororem que dicta fuit maria. ⁊ fuerunt tres filij. amram. sicut patet ꝑmo parali. vj. ca. Sed inter istam mariam. et beatā mariam virginē matrē domini nostri iesu xpi fluxerunt anni mille quingenti. et prima maria mortua fuit i deserto. qñ moyses ducebat filios israel p desertum ad terrā ꝓmissionis. et nōdū erat edificata roma.

UVA. BHSC. IyR_241_5

q̄ postea fuit fundata tēpore ezechie regis iude. q fuit post per septingentos annos et amplius. Jesus autem xps. fuit post ezechiā regem natus de virgine maria tēpore octauiani imperatoris post septingentos ānos et amplius ab ezechia Quo tēpore romani iā habebant monarchiā mūdi. et mitte bant reges in iudeā. Unde et cōtestati sunt iudei. q non ha bebant regē nisi cesarē. Nota igit. q sicut dicit augustin⁹ li. xviij. de ciuitate dei. roma fuit edificata tēpore achaz. vel secundū alios: tēpore ezechie. habebat aūt populus isrl in terra promissiōis septingētos decē et octo annos. Ex quib⁹ viginti et septē pertinent ad iesum naue. ad tēpus aūt iudi cum: trecēti viginti et nouez anni. ex quo vero reges ibi esse ceperūt: trecēti sexaginta duo anni. a fundatione aūt vrbis vsq; ad natiuitatē xpi: septingenti quinq̄ginta duo anni: si cut dicit paulus diachon⁹ in historiis romanorū. Permisit igit spūs sctūs mahūetū tā manifeste mētiri: taīr q ois hō aduerteret falsitatē. De xpo vero dicit idē mahumet⁹. q ip se nec de⁹ est nec filius dei. et q ipse xpus hoc de se nō dixit sed apud deū se humiliter excusauit: q hoc mūdo non dixe rat. Istud aūt est manifeste falsum. Nā expresse scriptū est. in euangelio. io. q ipse dixit se esse filiū dei. et tūc iudei vo luerunt euz lapidare quasi de blasphemia. Dixit etiā se esse pncipiū. qood proprie cōuenit soli deo. Et ait. q si verba ei⁹ nollēt credere: operib⁹ crederēt. Ostensum est aūt supra in tertio capitulo. q sarraceni non possunt dicere q euangeliū sit viciatū. et etiā q ipsum euangeliū qō est apud nos tenen tur recipere. et vetus testamentū. Ipse etiā mahumetus in capitulo. elhabeaf. petit sibi ostēdi auctoritatē libri q scrip tus est ante alchoranuz. Preterea. dixit de xpo. q ipse nec crucifixus fuit nec mortu⁹. sed de⁹ in fine mūdi faciet eum mori. et alia infinita falsa. quorū contraria expresse in euan gelijs et scripturis alijs cōtinentur. q̄ longū esset prosequi. De deo vero simpliciter asserit. q nullo modo potest habe re filiū. qz nō habet vxorē. Et hoc pro efficaci argumēto fre quētissime repetit. Hoc aūt argumentū simile est: ac si dice.

UVA. BHSC. IyR_241_5

ret. q deus nō est substātia: q nō habet accidēs. vel de⁹ nō viuit: q nō comedit nec respirat. Fatua aūt et fātastica ē talis imaginatio: r hois intellectu et ratiōe carentis. Nō enī xp̄iani dāt deo filiū tanq̄ ex muliere: sz sicut ē calor ab igne splendor a sole. et verbū a dicēte. Que oīa: nasci vere et generari dicunt. et nō ex vxore. Filius enim est verbū. et splendor eterni patris. coetern⁹. r consubstātialis. r coequalis ei. Sicut enī calor et splēdor nō separant ab igne: ignis tñ cōmunicat nobis suū splandorē absq̄ calore: vt lumē candele alij vero calores absq̄ splendore. sicut in ferro bene calefacto et nō candēti. sic et fili⁹ dei potuit incarnari absq̄ eo q̄ pater vel spiritus sctūs incarnaret: licet in diuisa sint opera trinitatis. Itē etiā. Filius dei q est verbū dei. q est splendor patris. potuit in creatura sensibili scribi: vt ab hoibus legeret et sensibiliter eius opera viderent: et esse carne vnitū: et carta ideſt caro scripta potuit laniari. verbum aūt dñi manet in eternū. Sicut etiā rex q mitteret verbū suū. et mandatū suū per regnū in carta scriptū: posset quidē carta cōburi: sed verbū regis nō cōbureret. Dicūt igit xp̄iani. xp̄m q est verbū dei esse filiū dei. Et quasi hoc idē dicit mahumet⁹ de eo: licet nesciēs r ñ intelligēs. Dicit enī in alchorano. i. c. elnasa. qō interpretat mulieres. q ihesus fili⁹ marie est verbum dei: r spirit⁹ ex deo. Quare ergo nō dicebat mahumetus. q deus nō potest habere verbū. nec spiritum. q nō habet vxorē. Querendū est igit a sarracenis. q querant a mahumeto (cū dicit q xp̄s est verbū. et spiritus ex deo.) vtrūz dicat de spiritu et verbo accidētali vel essentiali ideſt increato vl creato. Si de accidētali siue creato: sic nō solū verbū r spūs xp̄i ē a deo: sz verba etiā alioꝝ pp̄hārū r alioꝝ bonoꝝ hoīuz. Et in hoc nō est magna comēdatio de xp̄o: quē mahumetus intēdit singulariter r sup oēs alios comēdare. Nec ppter tale verbū et talē spiritū deus de se pluraliter loqueretur. sicut in toto alchorano inducit. Si vero dicat de verbo dei. et spiritu increato essentiali: sic vtiq̄ nobiscū sentiunt. tā de incarnatiōe sua. quam de misterio trinitatis. Pre-

UVA. BHSC. IyR_241_5

terea. Dicit mahumet⁹ de deo in ca. elmimini. q si haberet filiū: totus mūdus esset in periculo. Esset enīz inter eos scisma. Et hec suppositio est falsissima. Supponit enī q deus nō posset habere filiū: nisi malū. et cōtumacē. z inobedientē Et nos qdem dicimus. q filī⁹ dei est verbū. et ars patris. p quē oīa operat. Verbū aūt cōceptū et ars operatoris: etiaz in hoie nūq̄z discrepat ab intellectu cōcipiente: nisi forte mahumet⁹ blasphemādo dicat: q deus a se metipso discordat in suo intellectu. et sua cōceptio contra dicit ei. Preterea. Mahumetus dicit in ca. elchzab. q deus z angeli ei⁹ orant pro mahumeto. et pro alijs sarracenis⁹ Sed dimittamus de angelis. Deus aūt qñ pro ipsis orat: quē orat angelos vel hoies. aut se ipz? Sed hoc est falsū q se ipm oret. Maxime aūt scōm mahumetū. q negat incarnationē verbi. neq̄z in diuinis ponit distinctionē aliq̄ruz psonarū. Ponit etiā multa alia falsa. z impossibilia sicut in ca. elhastiar. dicit q̄ si ex pte dei. Si mississem⁹ huc alchoranū sup vnū mōtē: videres eū cōcisū pre deuotiōe z timore dei. Et in capitulo. elheymar qd interpretat luna dicit. q luna fuit fracta. Et multa alia q̄ longū eēt enumerare. Uñ z manifestū pōt ee oībus saptib⁹ q lex illa nō ē a deo: q̄ tot z tā patētes otinet falsitatē. Preterea. Inueniunt q̄daz absona: q̄ sarraceni p certo asserūt z trahunt de alcho rano p expositiōes. Habent aūt exp̄sse i li. narrationū mahumeti. z de multis hic pauca referā. Unū dicit q celū creatū fuit de fumo. z fum⁹ de vapore maris z mare de mōte quodā q vocat. caf. q cīgit totū orbē. z sustinet celū. Dicit etiā. q sol z luna erāt eq̄lis luminis z virtutis. z nō erat distinctio inter diē z noctē. Quadā aūt vice vo labat gabriel. z accidit vt ala sua tāgeret lunā. q̄ obtenebrata ē sicut mō cernim⁹. Preterea. Dicit. q nat⁹ ē sus de stercore elephātis. z mus de stercore porci. z cat⁹ de frōte leonis Qd narrat in hūc modū. Nā cū eēt noe in archa cū filijs z aialibus: qñ ibāt ad secreta nature: inclinabat archa. z maxime qñ ibat elephas. Et cum vehemēter timerēt: cōsuluit noe deū. Quiait. Uade et iclina culū ei⁹ ad foramē stercoza

UVA. BHSC. IyR_241_5

rie. Et fecit sic. Et stercorizauit: z natus est sus grādis satis Cū aūt rostro fossorio grossolaret feces (vt solet:) natus est mus. z cepit rodere tabulas arche. Et tūc maxime timuerūt Et exsulto dño: noe percussit leonē in frōte. z egressus est cat⁹ p nares eius. Et hec est causa (vt dicit:) q̄re caro porci est illicita. Dicit iterū in eodē. q deus in fine mūdi occidet oēm creaturā. etiā angelos z archāgelos. z nihū remanebit viuū nisi deus et moys q̄ est qdam angelus q dicit̄ adriel. Et tūc precipiet de⁹ adrieli: q occidat se ipz. Quo facto: dñs insultabit voce grādi. et dicet. Vbi sūt satrape mūdi. et p̄cipes Et post hec resuscitabit oia z c̄. Ipse etiā mahumetus fecit libz̄ū: vbi scripsit duodecim millia verba stupēda. Et cum admirantes quererēt: vtrū oia illa essent vera: respondit. q solū tria millia veritatē habebāt. alia vo oia falsa erāt. Cū igit̄ in predicto libro aliqd falsitatis deprehēdit̄: dicūt sarraceni. q hoc dixit mahumetus. s. q nō erāt oia vera. et istō est de illis. Residuū vero totū semp in suo robore pseuerat. Ita etiā credo q faciūt sarraceni de alchorano: q licet i eo multa falsa et mēdacia deprehendant̄: tñ ppter q̄dā vera q̄ cōtinet quasi verbū dei ab eis collitur. Et sup̄i⁹ dictum est: q si in euangelio vnum solum verbum inueniretur: (qō quidem absit de euangelio vt dicit augustin⁹.) causa iusta esset: q totum euāgelium friuolū reputaretur et vanū. Ego autem pro certo comperi. q maxime litterati et sapiētes inter sarracenos: dictis alchorani nō adhibent fidē. sed fictionem doctrine aduertunt. Cuius qdem signū est: qō ipsi cum alijs sapientibus renuunt publice disputare (sicut experimento ego pbaui.) et ipsum alchoranū nollūt adduci in publicū. Dolēt. n. vehemētissime: cū ab alijs legit̄. z nullo mō volūt: q in linguas alias z lr̄as trāsferat̄. Scim⁹ enī q verū aurū. nec limā timet. nec peragonē nec etiaz ignem. Et ideo christiani quia de veritate confidūt. q̄ fortissima ē. et manet in eternū: libenter cū alijs nationibus de euangelio conferunt. gaudentq; cū ab alijs nationib⁹ legit̄. z desiderāt: q

UVA. BHSC. IyR_241_5

omnib⁹ publicetur. et in linguas alias tranferat. Et nō solū scripturis: sed etiā picturis ꝛ celaturis publice xpi passiō nē oñdūt. Nō ab alijs natiōib⁹ ludibriū ꝛ ignomia reputat

¶ Decimū capitu. in quo ostē

ditur q lex sarracenorum non est lex dei: quia violenta. ¶ Et de venientibus ab ipsam legem.

DEcimo cōsiderare debem⁹. q alchoran⁹ nō sit lex dei: q ꝛ est violēta. ¶ Et ut breuiter di camus. Lex ista potest dici lex occisionis et mortis. non solū q ꝛ ducit ad mortē eternaz: sed etiā quia cogit hoīes p mortē et occisiō nē corporalē q hoc credāt qō in ea dicit. In alchoꝛano. n. in capitu. albechera. qō interptat vacat. dicit Nō in lege dei nō est cōpulsio. ꝛ q iā diffinitū est etiā ab initio. Nō est autē maior cōpulsio: q̄ p occisionē. ergo lex illa q̄ per occisionē cōpellit: nō est lex dei. Ipsi aūt sarraceni vo cant eā anthonomatice. diuelleſſalē. qō interpꝛetat lex saluationis. cū ppꝛie (ut dictū est.) deberet dici lex dānatiōis et occisionis. Et hec sola via fuit accōmoda tali legi. et tali legislatoꝛi: ut timoꝛe mortis coꝛporalis consentirēt legi mor tis eterne. sicut ecōtrario: xpiani contēnētes tēporalē mortē consequnt vitā eternā. Videns igit mahumetus. uel pot⁹ alumn⁹ suus. s. diabol⁹: q illa lex discoꝛdabat ab oi lege dei noua ꝛ veteri. ꝛ q erat etiā dissona sibi ipsi. ꝛ q sine miracu lo. ꝛ sine rōne. et q falsitates aptas otinet. ꝛ ex hoc debebat habere multos cōtradictoꝛes: dedit ipsi mahumeto cōueni ens instrumētū. s. gladiū ad occidendū. Et ipse sup hoc de dit in lege mandatū: q occideꝛent cōtradicētes ꝛ etiā nō cre dentes. Et ideo: nō iā in vno capi. oꝛ: sed in toto libꝛo. quasi vniuersalit mādat. Occidite. occidite. Et hec est plane via cōtraria xpō. q mādat diligere inimicos. oꝛare pꝛo psequēti bus. bene facere ledētibus se. Hic mahumetus fuit antixpi p̄curſoꝛ. q filio pditionis viā p̄parauit in mūdo. Que via et modus. quantū sit irrationabilis: patuit superi⁹ in. viij. cap̄.

UVA. BHSC. IyR_241_5

Nā sicut dicit aug⁹: cetera potest hō (etiā nolens) credere
aūt nō pōt: nisi volēs. Dicit ergo oze eo q̄ cogit̄: credo. coz-
de aūt: minime credet. cū tñ dñs coz maxie requirat ab hoie
iuxta illud. fili p̄ebe mihi coz tuū. Adduct⁹ fuit ad mahu-
metū patru⁹ ipsi⁹: ut esset sarracen⁹. Qui ait. Quid nā erit
sib̄ nō fecero: o fili frīs mī: Cui mahumet⁹. Interficiā te pa
true. Qui dixit. Nō pōt aliud esse: Nō inqt. Et ait. Seq̄r
te sup quo volueris. līgua tm̄: nō cozde. z hoc timoze gladij
homea etiā fili⁹ cathebinaadi (cū compelleret) ait. Dñe. tu
nosti. q̄z nō efficioz sarracen⁹: nisi timoze gladij. Etiā filius
elbihasida timoze gladij fact⁹ est sarracenus. Ān lr̄as misit
ad mesques: q̄s mulier abscōderat inter capillos capitis sui
nūcias ei adnentū mahumeti: ut cauerēt violentiā doctrine
ipsius. Notādū est aūt q̄ q̄ttuoz sunt p̄tes tenentiū mahu-
meti errozē. Prima pars ingressa sarracenismū est: illoz̄ q
per gladiū itrauerūt: sic dictū ē. Et nunc filij eozum cogno-
scētes errozē respicerēt: nisi gladiū formidarēt. Alia z secū-
da est illoz̄ q̄ decepti a diabolo: credūt esse vera q̄ falsa sunt
Tertia est: illoz̄ q a pgenitoz̄ errore discedere nollūt: sz di
cūt se velle tenere q̄ patres eoz̄ tenuerūt. A quoz patrū po
tius recedūt sentētia: q p̄o ydolatria q̄m tenebāt: mahume
ti minus malā elegerē: sine dubio. Quarta pars est: illoz̄ q
ppter laxioze vitā in vxoz̄ multitudine. z alijs cōcessis licē
tijs: istā infelicē vitā plus q̄z eternitatē alterius seculi dilexe
rūt. Et cū istis etiā cōsentiūt illi q apud sarracenos: sapien-
tes z litterati dicunt. nō q̄z credūt illā legē verā uel bonā eē
simpliciter: sed quia vehemētia delectatiōis absoꝛbet iudi-
ciū ratiōis (ut dicit sapiēs) per quē modū etiā litterati mul
ti xp̄iani nō seruāt legē euāgelij: quā tamē credūt simplicit̄
verā z bonā esse. sed poti⁹ imitant̄ viā alchoꝛani: quā tñ in
veritate credūt fictionē esse. Huius autē signū est in vtrisq̄z
quia cū aliqui sarraceni efficiant̄ xp̄iani: z aliq xp̄iani effici-
antur sarraceni: xp̄ian⁹ nūq̄z efficit̄ sarracen⁹ in moꝛte: sed in
vita. Sarracen⁹ autē potius efficit xp̄ian⁹ in moꝛte: q̄z in vita
Igit̄ quilibet eoz̄ magis eligit moꝛi xp̄ianus: q̄z sarracen⁹.

UVA. BHSC. IyR_241_5

nisi predicta violentia retrahat. Tria vero sunt expressa signa violētie legis predicte: absq; eo q dictū est. q totiēs dicit z mandat occidite. Unū est: quia mahumet⁹ dixit eis. q tantū duraret lex illa: quantū duraret eis victoria armorū. et potētia talis. Sed certe. sicut dicit crisostom⁹. talis ē veritatis natura: q a multis impugnata fortius inualescit. Sicut ecōtrario. Falsitas pmota p multos: in semetipa deficit Veritas igit nō indiget fulcimēto potētie talis. et maxime veritas dñi q manet in eternū. Lex enim xpianorū tpe persecutionis. (q durauit. ccc x. ānis cōtinuis) maxime fuit promota. et nūero fidelium z euidentia miraculorū. Scōm signū violētie pdicte est: quia qū ipsi cōuenīūt ad pdicationē: z ut lex exponat eis: magister sarracenoz (q debet pponere verbū) primo denudat ensez. z denudatū tenet in manu dum predicat. uel ponit in loco eminēti ad terrorē. Xpiani vero dū predicāt: non ensem. sed crucē eleuāt. ad ostendendū nō signa violētie: sed innocentie. velut boies q mittunt a xpo sic oues in medio luporū. Tertiū vero signū: est occisionis z violētie. quia ipsi soli sarraceni nutriūt assissinos occisores hominū quib⁹ ex ipsa occisione actiua z passiua promittunt vitā eternā. z mittūt eos p mundū: ut pditorie occidāt pncipes mundi. Nam huiusmodi assissini: habent castra z fortalitia sua circa montē libani. z sunt obedientes soldano babilonie q ē caput sarracenorū. z ipsi: ritu z lege sunt sarraceni. z non vocantur assissini a sarracenis: sed vocant hysmahelite. quasi radix z stirps sarracenorū. z principales defensores: z cōseruatores legis mahumeti. Ad hoc enī singulariter instruunt. z nutriunt: ut occisionē exerceant. Hoc scelus horret nō solū xpiani q legē sctissimā habent: sed etiā tartari. q nullā legē se dicūt habere: nisi legē nature. Ex his igit aptepatet: q lex sarracenorū est occisionis z violētie. Est aūt violentū: cuius motus est ab extra: nichil conferente vim passo: ut dicit. aristotel. Et ex consequēti patet: q lex ipsa non est lex dei.

Undecimū capitulum osten

UVA. BHSC. IyR_241_5

dit. q lex predicta est inordinata.

Ndecimo cõsiderandũ est. q alchoran⁹ nõ est lex dei: quia est inordinata. Quecũq; aũt sunt a deo: ordinata sunt. ut dicit apostolus

v Et hoc videm⁹ tã i operib⁹ nature: qs in scripturis sacris. Certissimũ autẽ est non solum xpianis: sed etiã sarracenis: q lex moysi. et pphete ꝛ euangeliũ sint a deo. Hec autẽ omnia: ordinata sũt Nã moyses ordinatissime incepit a creatione mũdi. deide psecutus est ordine tporis ꝛ historie totũ pẽthateucũ. Alij etiã pphete ordinatissime pcesserũt. ꝛ ordine tẽporis. ostendentes quo tẽpore. vel sub quib⁹ regibus. uel ordine historie uel ad minus semp ordine materie. Euãgelũ etiã ordinatissime procedit ordine tporis. ꝛ historie. ꝛ materie. Incipiens ab incarnatione ꝛ natiuitate xpi. deinde de vita et doctrina ꝛ miraculis: postmodũ de morte ꝛ resurrectiõe ꝛ de ascẽsiõe xpi. In alchorano aũt oĩno: nullus est ordo. Nec ordo tẽporis. Nõ enĩ dicit sub quib⁹ regib⁹. uel quo tpe. Nec ordo historie. Nã pmũ capitulũ a quo incepit: dicitur rubrica vel apertio libri. In quo conueniẽter sine dubio incepit ab oratione. et laude dei: sed immediate post breuẽ orationẽ prosequitur opus. Et est capitulũ secundũ de vaca rufa. quã immolauit moyses: cuius historia est in leuitico. Tertium capitulum est de familia amram. qui fuit pater moysi. cui multa de xpo interserit. et dicit. Quod virgo maria fuit soror moysi et aaron. Et statiz sequit capitulũ quartũ de mulieribus. et sic de alijs. ita inordinate: q non est homo in mundo qui posset de ordine historie et capitulorum reddere rationem. Nec ordo materie. Nam numq; vnam materiã prosequitur ordinate. sed statim de vna materia se transfert ad aliaz omnino extraneam: recte sicut arrepticius. ꝛ nec ordo argumentatiõis. vel alicui⁹ pbatiõis. Sz tota doctrina est ex suppositione. ꝛ ponit vnã ppositionẽ per se verã. ꝛ ex illa cõcludit quãdam aliã: q nihil habet facere cũ ea. sicut frequentissime dicit. q deus est excelsus. et bonus. ꝛ alchoran⁹ est lex

UVA. BHSC. IyR_241_5

saluationis. et ꝙ deus est deus. et ꝙ nullus est alius deus: nisi deus. et mahumetus est propheta veridicus. Sed que est ista conclusio. ꝙ mahumetus sit veridicus seruus dei: qꝛ deus est deus? Et sicut in capitulo. elmeyde. qđ interpretatꝛ mensa. dicit. Cõstituit vobis dñs domũ elharã. i. vetatiõis hec est domus meche. et mẽsem ieiunij sarracenissimi. ⁊ hoc vt sciatis: ꝙ deus nouit q̃ in celis et q̃ in terris sunt. et deus est noscẽs omne qđ est. Sed qs vel fatuus dubitat: qn deus scit oĩa? Sed esto ꝙ dubitet. Qualis est hec cõsequẽtia. ꝙ dom⁹ meche. ⁊ ieiuniũ mensis sarracenissimi faciat scire ꝙ de⁹ scit oĩa. Frequẽtissime vero videt loq sicut somniator. Et maxime circa finẽ libri uident ei verba deficere. sicut in ca. elheaffarim. qđ interpretatur heretici. dicit de verbo ad verbũ. sic. O blasphemi: nõ adoro qđ adoratis. nec vos adoratis qđ adoro. Uob lex vr̃a: ⁊ mihi lex mea. Sꝫ oĩs heretic⁹ põt illud dicere. vt p̃cindat materiã inqsitiõs ad veritatẽ. Nec recollo me vidisse nec ĩuenisse in toto libro vnũ argumentũ recta positiõe. ⁊ cõuenienti ordine. Ordo aũt verboꝝ g̃maticalit̃ ⁊ rethorice ẽ ibi pulcherrim⁹. Nã fere tot⁹ liber tinulus ⁊ et rithmic⁹ ẽ. Uñ multũ gloriant̃ sarraceni de tã pulchro ⁊ ornato modo loquẽdi arabice. Et ex hoc arguunt: ꝙ mahumet⁹ fuit vere propheta. quia per se nesciuisset loqui tã ornate homo penitus ydiota. Sed sicut visũ est superius in ca. iiij. nõ est consuetudo dei loqui mundo vel ꝓphetis suis per versus et rithmos. Sic ergo patet. ꝙ lex ista nõ est a deo. que nullum ordinẽ continet: nisi ordinẽ gramaticalẽ et rithmicũ qui deo nõ competit.

¶ Duodecimũ capitulũ ostendit ꝙ alchoranus est lex mala.

Duodecimo cõsideradũ est: ꝙ lex ista nõ est a deo: qꝛ est mala. De⁹ enĩ est sũme bon⁹. Optimi aũt ẽ: optima adducere scđm dionisiũ. ¶ ꝙ aũt lex alchorani sit mala: patet per ip̃ꝫ alchoranũ. Dicit̃. n. ĩ. c. elhabaf. ⁊ ẽt ĩ. c.

UVA. BHSC. IyR_241_5

elgen. qd̄ interpretat̄ demones. ꝙ ipse alchoranus placet demonib⁹ ⁊ in eo delectant̄. Demones autē sunt mali et deprauati in volūtate. quib⁹ non placet nisi qd̄ malū est. igitur alchoran⁹ ē mal⁹. Preterea. Alchoran⁹ est causa oīuꝫ malorū. ut occisionis. rapine. periurij. ⁊ huiusmodi. Que quidē mala alchoran⁹ non solū permittit sed ⁊ mandat. ut superi⁹ patuit: ⁊ maxime occisionē. Nec est excusatio ꝙ mandat ꝙ occidant̄ increduli et non fideles. Dicit enim sine dubio. ꝙ fideles non deberēt occidere fidelē. ipsos autē infideles precipit occidi: nisi soluāt tributū. Ergo soluere tributū ē integra causa: ꝙ occidant̄ uel nō occidant̄. Preterea. Sicut in alchorano in plurib⁹ locis dicit̄. nullum esse maius malū q̄ꝫ imponere deo mendaciū. alchoran⁹ autē deo imponit multa mendacia. etiā preter illa q̄ dicta sunt superius in nono capitulo. de falsitatib⁹ quas ꝯtinet. q̄ oēs redundāt in deū. Si enim alchoranus est sermo dei (ut dicūt) possum⁹ ostēdere plurima alia. Nā in capi. elēfaal. qd̄ interp̄tat̄ lucra dicit ꝙ lucra sunt dei ⁊ nūcij. Et ꝙ dent deo qntā partē de his q̄ lucrant̄. Sed nūquid deus est ista malus: ꝙ ꝑmittat rapinam ut inde cōsequat̄ partē suā. s. quintā partē? An est ita pauꝑ de⁹. ꝙ nō habet vnde alat pauꝑes suos. s. viduas. pupillos ⁊ ꝑegrinos de quib⁹ ibi loquit̄: nisi ꝑmittat rapinā: ut inde lucret̄? Certe iam fecit mahumetus deū cōsortē sibi in malo: q nō pōt cōsortē habere in bono. Preterea. Licet alchoran⁹: aliquādo ꝓhibeat rapinā. uel ꝑiuriū. uel quedā alia mala: tamē ipsa ꝓhibitio est quedā permissio. Dicit. n. Ne faciatis talia et talia mala quia deo nō placēt. sed si feceritis: ipse est misericors ⁊ miserator. ⁊ indulgebit vobis de facili. De rapina autē nihil vnq̄ꝫ mandat qd̄ restituat̄: nec ip̄i talē cōsuetudinē hn̄t. sed sufficit sarraceno ꝙ in fine dicat. Nō ē de⁹ nisi deus. ⁊ ꝙ mahumet⁹ est nūcius dei. sic̄ supius patuit in. v. capi. De ꝑiurio vero exp̄sse dicit in ca. elmeyde. ꝙ interp̄tat̄ mēsa. Nō imputabit vob̄ deus fraudationē iuramēti. sed īnodationē ei⁹ q̄i dicat. Periuriū nō obligat ad culpā: sed ad penā. Et postea subdit. Pro trāsgressiōe aūt

UVA. BHSC. IyR_241_5

eius: decē miserorū cibatio. seu eorūdē vestitio. aut vnius ca
ptiui redēptio. Qui autē hoc nō valet: trib⁹ vicib⁹ ieiunabit
Ex istis sequnt̄ oīa mala. Nō eī timēt rape. vl̄ fraudare. nec
piurare. nec seruāt fidē. cū tamē xp̄iani teneāt ꝙ fides seruā
da est hosti ⁊ etiā in fideli. Habēt tamē sine dubio sarraceni
qd̄dā genus iuramēti: qd̄ nō defacili frangūt. d̄ quo postea
videbit̄. Mahumet⁹ autē expresse dicit in capitu. elmetha-
enem. qd̄ interpretat̄ vetatio. Qd̄ deus dispensauerat cū eo
ꝙ nō seruaret qd̄ licite iurauerat. s. ꝙ nō accederet vlterius
ad quādā iacobinā q̄ vocabat̄. maria. ⁊ sic piurauit De qua
dispensatiōe (ut dicit) testes sunt michael ⁊ gabriel. Est igi
tur hec lex mala. ex qua sequunt̄ oīa mala. Est etiā mala. qꝛ
⁊ tā magna mala ⁊ mendacia deo īponit. ⁊ p̄ter illa q̄ dctā sūt
alia multa imponit ei falsa ⁊ fatua. Dicit. n. ꝙ de⁹ se excusat
quare misit nūciū mahumetū hominē: ⁊ nō misit poti⁹ ange
los. Et ait. Qd̄ deus dixit. ꝙ misisset angelos: sed ipsi nō po
terāt ire securi per mundū. Sed nūquid mahumet⁹ ibat per
mundū securior q̄ꝫ angel i: ꝙ si per angelos ītelligit bonos
⁊ pacificos hoīes: adhuc nō esset dubiū ꝙ boni ⁊ pacifici ho
mines securius vadūt p mundū quā mali. Inducit etiā deū
frequēter loquentē ⁊ dicētē. ꝙ ipse nō creauit mundū pro lu
do. Sed qs fatu⁹ deo īponebat. ꝙ ipse trufatiue creasset mū
dū: Itē qꝛ mahumet⁹ erat hō carnalissim⁹ ⁊ frequētissime in
tendebat opi luxurie. In capi. elmirelhacab. inducit deū lo-
quentē. ꝙ nō intrēt domū nisi inuitati ⁊ vocati: ⁊ nisi p strepi
tū de foris. Et sequit̄ quasi ex ore dei. Et cū intraueritis et
comederitis: exite ⁊ nollite stare ad dicendū historias: quia
molestū est ꝓphe. ⁊ verecūdat̄ dicere: sed de⁹ nō verecūdat̄
dicere veritatē. Et breuiter qcqd voluit facere vel ꝙ fieret
ei: totū imposuit deo. ꝙ mandabat ꝙ ita fieret. Et ex hoc se-
cuta sunt oīa mala quasi ex actoritate legis. s. ꝙ occideret.
ꝙ raperet. ꝙ adulteraret cū vxore zeith. ꝙ incestū cōmitte-
ret cū maria iacobina. ꝙ piuraret. nec ſuaret fidē in ꝓmissis
Est igit̄ h̄ lex mala: qꝛ diabolo (q mal⁹ē) placet. ⁊ qꝛ ad ma-
la īducit. g̊ nō est a deo q ē sūme bon⁹ ⁊ a quo nō ē nisi bonū.

UVA. BHSC. IyR_241_5

¶ Capitu. xiij. ī quo ostēditur institutio alchorani. ⁊ quis fuit actor ⁊ inuentor illius.

Cum igit̄ ostēsum sit: ꝙ alchoran⁹ qui est lex sarracenoꝝ nō est a deo: cōsequēter inquerēdū est d̄ discipulis mahumeti: ⁊ de institutione alchorani p̄dicti. Et est sciēdū: ꝙ firmiter a sapientib⁹ credit̄ ⁊ rationib⁹ efficacib⁹ cōprobat̄. ꝙ p̄ncipalis actor ipsius alchorani nō fuit hō: sed diabolus. q ex inuidia ꝓpria. ⁊ ꝑmissione diuina. ꝓpter pctā populi p̄ualuit inchoare solēniter ⁊ efficaciter ꝑ fidiā antixp̄i. Uidēs igit̄ diabolus: ꝙ fides xp̄i crescebat in partib⁹ oriētis. et ꝙ ydolatria deficiebati: am deuicto cosdroe rege ꝑsarū ⁊ medorū ydolatra. ꝑ eracliū regem xp̄ianissimū. ⁊ ꝙ ip̄e eracli⁹ destruxerat excelsā turrī. quā ip̄e cosdroe edificauerat ex auro ⁊ argēto ⁊ lapidib⁹ p̄ciosis propter ydolatriā. ⁊ ꝙ crux xp̄i iam tantū erat ꝑ eracliū exaltata. ⁊ āplius exaltāda: cū nō posset ip̄e diabol⁹ iā ampli⁹ defēdere plures deos. nec totalr̄ negare valeret legē moysi: ⁊ euāgeliū xp̄i. qd̄ iā diuulgatū erat ꝑ mūdū: cogitauit ꝑ fictiōez legis q̄i medie int̄ nouā ⁊ veterē d̄cipe mūdū. Et ad hoc exequēdū assūpsit quēdā hoīez diabolicū noīe mahumetū ritu ydolatrā. fortuna paupez. mēte sup̄bissimū. ⁊ maleficijs famosū. Equidē libenti⁹ assūpsiss̄z diabol⁹ hoīez bone fame: si fuisset ꝑmissus. sic̄ ⁊ libētius p̄mū tēptasset hoīez ꝑ aliud aīal. in quo āplius ipsi⁹ malicia celaret̄ q̄z per serpētē: si fuissed ꝑmissus. Sed nō ꝑmisit diuina sapiētia: nisi ut talē assumeret: ⁊ ꝑ talē hoīez mūdū īuaderet. ut mūdus de facili aduerteret. q̄lis eēt lex data ꝑ talē legislatorē. Deuicto igit̄ cosdroe per dictū eracliū. et reportata sctā cruce in hierusalez cū triūpho. āno dn̄i. dc. xxvj. eraclij autem āno. xv. surrexit mahumetus arabs. qui primo ditatus per quādam viduam diuitem quā in vxorem acceperat. Postea factus princeps latronum in tantam prorupit superbiam: ꝙ voluit fieri rex arabum. Sed quia ipsi non receperunt eum. eo ꝙ esset

UVA. BHSC. IyR_241_5

genere ꝛ opinione vilis: finxit se esse ꝓphetam. Et quia epileticus erat. ꝛ ut firmiter creditur: arreptitius: et frequēter cadebat: dicebat. ꝙ angelus ei loquebat. ꝛ postea dabat quasdam responsiones. quas (ut dicebat) audiebat quasi per modum campane. Et quia homo ydiota erat et sine litteris: dedit ei diabolus cōmites sibi conuenientes. quosdā iudeos hereticos ꝛ xp̄ianos hereticos. Adhesit enim ei quidā iacobita nomine. babeyra. ꝛ fuit cum mahumeto: pene vsq; ad mortē. Ferturq; ꝙ mahumetus postea interfecit eū. Et qdā iudeū. s. phinees ꝛ abdia nomine. salon. postea dictus abdalla. cognomine sellem: et facti sunt sarraceni. ꝛ quidā nestoriani: qui maxime cōueniunt cū sarracenis dicentes. ꝙ de⁹ non est natus de beata virgine: sed homo ihesus xp̄s. Et tūc quedā cōposuit mahumetus per modū legis incipiens a sociis. quedā de nouo testamēto. ꝛ quedā de veteri. nec tamen tunc populus habuit alchoranū. Narratur tamē in eorum historijs: dixisse mahumetū. Descendit alchoran⁹ sup me in. vij. viris. ꝛ quicquid satis est sufficit. Dicunt autē hos fuisse. naphe. ꝛ chou. homar. ꝛ homra. ꝛ elressar. ꝛ asser. ꝛ filius lietur. ꝛ filius amer. Dicemus ergo eis. si legerūt vnq̄ coram mahumeto. ꝛ dicet ꝙ nō. sed hij coram senioribus ꝛ sic vsq; ad mahumetū. Et certū est ꝙ isti non concordant cum senioribus ꝓbis in lectura q̄ nunc tenent. Nō ꝓbat. Ex lectura ꝓme partis cōtraria est parti secūde. quia de tēpore mahumeti nullus sciuit alchoranū: nisi abdalla filius messeoith. ꝛ zeith filius tabeth. ꝛ ocanā filius offan. ꝛ hebi filius cab. De ali. filio abitaleb: quidā dixerūt sciuisse partem: quidā non. Quilibet autē istorū statuit sibi alchoranū: aliorū alchorano dissimilē. ꝛ pugnauerūt cōtra se inuicē. nō recipientes que aliorū erant vsq; ad mortē. Et post mortez populi discordauerūt in alchorano vsq; ad tempus merbā filij elhelrē. ꝙ cōposuit eis hunc alchoranū quē nūc habēt et cōbussit alios alchoranos. Et tūc etiā. vij. dicti ciuitatuz ꝓfecti cōtradixerūt sibi in grāmatica. ꝛ ydiomatibus ꝓpꝛijs. Ex eorū autē historijs inuenim⁹. ꝙ capitulū repudia-

UVA. BHSC. IyR_241_5

tionis excedebãt capitulũ. vacce. Primũ erat in. cc. xxx. sẽ
tẽtijs. qȝ hodie cõstat tm̃ ex duodecim. Dicũt etiã. q capi-
tulũ. vacce. mille cõtinebat sentẽtias aliqñ: et hodie tm̃. cc.
lxxxviij. Referũt etiã de quodã potẽte. noie. elgaig. q extra
xit ab alchoranо. lxxxv. sentẽtias. et alias totidẽ alteri⁹ sen
sus addiderit. Quomodo ergo verũ est q dixit de alchora
no deus (vt aiũt) quẽ nos descẽdere fecimus recordationẽ
z nos eã custodientes erimus? Narrãt etiã quedã histoie.
q mahumetus veneno mortuus est. nec habuit populus al-
choranũ. Cũ aũt hebenbeer susciperet z prĩcipatũ: pcepit
q qlibet recolleret q̃ posset. et hũc (q est premanib⁹) cõposu
it alchoranũ. reliquos aũt cõbussit. Sed in capitulo. elharã
de alchorano dicit. q nullus nouit eius expositionez: preter
deũ. Et fundati in scia dicũt. Credimus ei. totũ enĩ est a deo
nr̃o. Et reuera. in hoc libro sũt multa tã obscura. tã trunca-
ta. z inordinata (vt supius patuit) vt nullũ sensuz faciẽtia.
faruitatẽ poti⁹ z mendaciũ palliarẽt. Factũ est aũt vt cõcor-
darẽt hũc esse alchoranũ quẽ habẽt premanib⁹: z dicerent.
q deus reuelauit mahumeto. z q ipse scripsit ex ore dei.
Effochaa tñ. i. doctores z expositores magni nũq̃ cõcorda-
uerũt. Et hoc nõ solũ oriẽtales ab occidentalib⁹: sed etiã o-
riẽtales ab inuicẽ. Et in eisde scolis sũt diuerse secte. z tam
diuerse: q vna cõdemnat aliã. Quidã enĩ secunt mahume
tum. z isti sunt plures. Et qdam sequnt haali. et isti sũt pau
ciores z minus mali. Et dicũt q mahumet⁹ vsurpauit sibi p
tirãnicã potentiã q erat haali. Surrexerũt contra vtroq̃
sarraceni quidam periti in philosophia. et ceperũt legere in
libris aristotelis et platonis. et inceperũt contemnere omẽs
sectas sarracenorũ et ipm̃ alchoranũ. Nõ aduertẽs qdam
calipha de baldacho noie: edificauit in baldacho. nadamiã
et mestanceriã. scolas solennissimas. et reformauit studium
alchorani. et ordinauit. q de quibuscunq̃ prouincijs veni-
rent in baldachũ ad studium alchorani studentes z haben-
tes sellas et stipendia necessaria de cõmuni. et ordinauit q
sarraceni attendẽtes ad alchoranuz: nullo modo studerent

UVA. BHSC. IyR_241_5

phiam. Nec reputāt bonos sarracenos q philosophie intē dūt. pro eo ꝙ oēs tales contemnunt alchoranū propter causas iā dictas in. octauo. et nono. capitulis.

¶ Capitulū quartūdecimū. de ficta visione mahumeti.

Quartodecimo ꝯsiderare optet. q̄ꝫ fictā visionē mahumet⁹ cōposuit. q̄ ē expositio cuiusdā alchorani. Dicit̄. n. ī ca. filioꝝ isl'r. Laus ei sit q trāsire fecit seruū suū sub vna nocte ab oratorio alharā (q̄ ē domus meche) vsqꝫ ad oratoriū remotissimū (q̄ ē domus sctā) in ihl'rm. cotra quā benedixim⁹. Expositio hui⁹ sñie est. ꝙ mahumet⁹ vna die psallebat horā matutinalē. Cūqꝫ finisset: dixit hoībus. O vos (inqt) hoīes ītelligite. Sero postq̄ꝫ recessi a vobis: venit ad me gabriel post psalmodiā vesp̄tinaꝫ vltimā: ⁊ dixit mihi. o mahumete. p̄cipit tibi de⁹ vt cū visites Cui dixi. Et vbi eū visitabo? Et dixit gabriel. In loco vbi ē. Adduxitqꝫ mihi iumētū elborach. ⁊ dixit mihi. Hūc ascēde. et eqta vsqꝫ ad domū sctām. Cūqꝫ curarē ascēdere: refugiebat iumētū. Dixitqꝫ ei. Sta firmiter: q2 mahumet⁹ ē q te curat ascēdere. Respōdit iumētū. Nō p̄mittā eū ascēdere: nisi prius rogauerit deū ꝓ me. Ego aūt intercessi ꝓ iumēto apud deū meū. Ascēdiqꝫ iumētū. ⁊ gradiebat̄ (īcedēte me) tenui gressu. Collocabatqꝫ vngulā pedis ī oriꝫ ōte visus sui Sicqꝫ veni ad domū sctām in spacio minori q̄ꝫ itus occuli cōpleat̄. Eratqꝫ gabriel mecū. ⁊ adduxit me ad rupē in domo sctā in ihl'm. Gabriel dixit. Descēde: q m̄ a rupe ascēdes ī celū. Et descēdi. Et gabriel iumētū elborach cū cingulo ad rupē firmauit. Et portauit me ī humeris vsqꝫ ad celū. Cūqꝫ venissem⁹ ad celū mūdi: pulsauit grabriel ad portā. Dictūqꝫ ē ei. Quis es? Respōdit. Ego suꝫ gabriel. Dictūqꝫ est ei. iteꝝ. Et qs est tecū? Respōdit. mahumetus. Et dixit portarius. Nunqd missū ē pro eo? Respōdit gabriel. Etiā. Aperuitqꝫ nobis portā. Et vidi gentē et angelos. et bis flectēdo

UVA. BHSC. IyR_241_5

pro eis genua fudi orationē. Et post: accepit me gabriel. ⁊ duxit me ad celū scōm. Et fuit distātia inter vnū celū ⁊ alterū itinere qngentor̄ annor̄. Et sicut in primo dixit se pulsasse ⁊ respōdisse: sic p̄ oīa in singulis celis vsq; ad septimū. In quo septimo celo describit se vidisse populū angelor̄. Cōgitudo vnius cuiusq; angeli erat instar mūdi multis mille vicib⁹. quorū aliq; habebat septingēta millia capita. ⁊ in quolibet capite septingēta mille millia ora. ⁊ in quolibet ore septingētas mille linguas: laudātes deū septingētis mille millibus ydiomatib⁹. Et respexit vnū angelū flentē. ⁊ q̄siuit fletus ei⁹ causā. Et respōdit. Culpe sūt. Ipse aūt orauit pro eo Sicq; gabriel comēdauit me alteri angelo. ⁊ ille alteri. et sic donec starē cōrā deo ⁊ tribunali ei⁹. Tetigitq; me de⁹ manu sua. iter humeros vsq; a deo. quousq; ad medullā spine dorsi mei man⁹ eius frigiditas peueniret. Dixitq; de⁹ mihi. Imposui tibi ⁊ plebi tue quinquaginta or̄ones. Cūq; descēdisse3 ad quartū celū: cōsuluit mihi moyses. q̄ reascenderē ad abbreuiandū: q⁹ populus me⁹ nō posset. Et primo reditu obtinui remissionē de decē: ⁊ sic vsq; ad quartā vicez. Et qnto reditu a q̄rto vsq; ad decimū: nō remāserūt nisi qnq; orationes. Cūq; moyses dixisset: nec hoc poterūt. Ego pre cōfusione totiens ascendendi: nō ascēdi plus. Sed rediēs ad elborach: equitaui rediens ad domū meche. Et tēpus omnium istor̄ fuit minus q̄ decima pars noctis. Plus de visione ista est illud q̄ dimisimus (dicit dictator:) q̄ q̄ narrauim⁹ Cūq; hāc fictionē narrasset mahumetus gētibus vniuersis sexaginta millia hominū a lege eius recesserunt. Cūq; dicerent ei: ascende in celū nobis cernētibus de die. ⁊ videamus angelos occurrentes: non recognouit falsitatē suā. sed ait. Laus deo meo. Nunqd aliud sum ego quā vnus hoīum et nuncius? Sic et in capitulo pphetarū narrat de querentib⁹ miracula ab eo fieri. Dixerūt de mahumeto. s. ascultasti sōnia. sz blasphemias cōcinasti. vl̄ certe poetizas. Venias ad nos saltē cū miraculo vno: quēadmodū missi sūt ⁊ pōres. Respōdit. Destruxit (iqt de⁹) ciuitates añ eos q̄ nō crediderūt

UVA. BHSC. IyR_241_5

Nunqd ipi? credēt. Et cū expectarēt ab eo miracula respō
dit eis. Quoniā q pcesserunt nos crediderūt miraculis. nec
crederetis vos nisi p gladiū. Audite ḡ mahumetici. si alcho
ranū viuificatis: ipe est q affirmat: mahumetū nullū feciſſe
miraculū. Lōge aūt plures fuerūt quos consūpsit gladius
qz qui gratis eū secuti sunt. sicut superius patuit. Hec sola
fictio visionis pdicte deberet sufficere: ad cōfutandū qcqd
fecit mahumet⁹. Nā sic dictū ē superi⁹: nō permisit eū mēti
ri spūs. scūs. nisi ita manifeste: vt ois hō facilit aduerteret
fictionē. Nā mō ponit de se laudita miracla. mō dicit q nul
lus fecit miraculū. aliqñ dicit q est solus nūcius hō. aliqñ
q ē plus qz angelus. et pro angelis itercedit. Et quare indi-
guit asino vel iumēto de mecha usqz in iheruſalē: q de iheru
salē vsqz ad celū iuit sine asino? Et quomō potuit tot splen-
dores angelorū sustinere in celo. q dicebat. q qñ apparebat
ei vn⁹ angelus sp cadebat in terrā. et spumas agitabat. et in
curuabant manus et pedes eius? Neqz enī in predicta vi-
sione ponit se raptū. sz dicit q ascēdit in corpore simul z aīa
cuius signū ē. Quia dicit. q deus manu sua tetigit eū inter hu
meros. et sensit frigiditatē vsqz ad medullas spine dorsi. an
gelos ergo z deū ponit cū corporali dimensione.

Quintū decimū capitulū cō

tinet sex questiones super alchoranō.

Onsequent mouēda sūt qdā dubia i alcho
rano. z qdā qstiones. de q b⁹ cū sarraceni nō
poterūt reddere rationē: nō solū iuitent sed
opellant itrare ad cōfusiū veritatis. Pri-
ma qstio ē. Quid sibi volnit alchoran⁹. q to
tiēs induxit deū de se pluralit loquētē? Di-
cit. n. in. c. ilbahara. i psona dei. Dixim⁹ angelis. adorate a-
dā z cē. Et h postea otinuat vsqz ad finē libri. Aliqñ loquens
de deo in plurali. aliqñ in singulari. Et certissimū est oibus
xpianis. iudeis. z sarracenis rōne vtentib⁹: q de⁹ est vn⁹ et
solus z simplex. z nō habet nec pōt habere cōsortez. Quare

UVA. BHSC. IyR_241_5

ergo de se loqt̃ pluraliter. Et nõ possũt dicere ꝙ de⁹ leqtur de se et de angelis. Dicit̃ enĩ ibi. Dixim⁹ angelis. Est ergo hec locutio dei nõ angeloꝝ: sz ad angelos. Preterea. In.c. sad. dicit̃. ꝙ oẽs angeli adorauerũt adã. nisi diabolus. ergo oĩbus angelis dixit de⁹. Preterea. In multis locis ĩ alchorano inducunt̃ tales locutiones de deo in plurali. in talibus actionib⁹: in qbus angeli nullo mõ deo cõmunicãt. sic̃ ĩ creatiõe mũdi. ⁊ in iustificatiõe ĩpij. Dicit̃ enĩ in alchorano ĩ pluribꝰ locis ĩ ꝑsona dei. Nos inq̃z creauim⁹ celũ ⁊ terrã ⁊ int̃media nõ pro ludo. ⁊ nos iustificauim⁹ hoĩez ⁊c̃. Et nos misimus xp̃m filiũ marie. et dedim⁹ ei spũm sctũm. ⁊ euangeliũ. ⁊ miracula. Et talia ĩ quib⁹ angeli nullo mõ deo cũmunicare possũt. Angeli enĩ creati fuerũt a deo. ⁊ nõ cõcreatores deo increãdo celũ terrã ⁊ intermedia. Nec possũt dicere sarraceni. ꝙ vox illa pl'r sit vox ⁊ aĩa dei vel vox dei. ⁊ cuiusdã alteri⁹ ĩtellect⁹ excellẽtissimi creati. ꝑ quẽ deus oĩa fecit (vt dicũt) Cõstat enĩ ꝙ qcqd ẽ p̃ter deũ: ẽ creatura. ⁊ a deo creatũ ⁊ nulla creatura põt eẽ cõcreatrix cũ deo. Preterea. Nõ potest etiã dici. ꝙ deus pluraliter de se loq̃tur ꝓpter diuersas q̃litates q̃ sũt in eo. sic̃ potẽtiã. sapiẽtiã. iusticiã. ⁊ huiusmodi. q̃s arabes appellãt. saffach. Ista enĩ sũt in deo nõ accidẽtia neqz diuersa: sz sũt ipsa diuina essentia. Vñ. in deo nullã cõpositionẽ nec pluralitatẽ faciũt: vt ꝑ illa deus de se loquatur pluraliter. quinimo. nec homo vel angelus propter illa diuersa põt de se loq dicẽdo de vno pluraliter. cũt ñ ĩ angelo ⁊ hoĩe. illa accedẽtia aliq̃z cõpositionẽ in eis faciant. Et certe talis modus loquẽdi. s. ꝙ deus de se (cũ sit vnus) loquatur pluraliter: inuenitur semel a moyse introduct⁹ in genesi. Nã in formatione hoĩs de⁹ locutus est dicẽs. Faciam⁹ hominẽ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nr̃az. Et dicũt iudei. ꝙ ẽ vox dei ad angelos. qd̃ ẽ cõtra sacrã scripturã. q̃ nunq̃z dicit hominẽ creatũ ad imaginẽ angeli: sed ad imaginez dei. Et hoc est qd̃ statim subiũgit moyses post illa verba dicẽs. Et creauit deus hoĩem ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ suã. ad imaginem dei creauit illũ. Est igit̃ vox illa p̃ris ad filiũ. vel tati⁹ trini

UVA. BHSC. IyR_241_5

tatis ad inuicē. Nā de⁹ q ē vn⁹ ⁊ simplex in essētia: ē trinus in ꝑsonis. Et alchoran⁹ idē simplicit̄ dixisset: nisi q⁊ timuit ꝙ nō posset eē distinctio ꝑsonaꝝ sine distinctiōe essentie. Et ideo dicit in ca. elnasa. O familia libri nolite vacillare in lege vr̄a. et nō dicatis de deo nisi veritatē. Q⁊ xp̄s iesus fili⁹ marie est nunci⁹ dei. quē in ea posuit ꝑ spūm sctūm suū. Ecce hic noīat deū verbū dei ⁊ spūm sctūm. Sz timēs: ne ꝑ hoc diuina essētia diuideret̄: vl̄ multiplicaret̄. vel determinaret̄ statim subiūxit Et nō dicatis tres: q⁊ deus est deus vn⁹. Ecce quātū appropinquauit ad illud qd̄ maxime arduū ē in fide. vt q̄si cū ioāne diceret. Pater verbū. ⁊ spūs sctūs. ⁊ hij tres vnū sūt. Inducit igit̄ ī alchorano mahumet⁹ deū loquētez pluraliter. Et nescit causā. et sic patet de p̄ma q̄stione. ꝙ tenem⁹ cū eis cōmuniter. ꝙ de⁹ ē vn⁹ ⁊ solus simplex. Et ip̄i hēnt in alchorano. ꝙ de⁹ ē de⁹. ⁊ ꝙ hēt verbū suū. ⁊ spūm sāctū. Et sic tenemus. ꝙ ipse q est vere deus ⁊ vnus et simplex proprie de se loquitur singulariter. ⁊ q⁊ est trin⁹ in personis aliquādo de se loquitur pluraliter.

¶ Secunda questio talis est.

Secunda questio est. q⁊ alchoran⁹ facit mentionē frequētissime de spū sctō. et de verbo dei. qs ē iste spūs sctūs? ⁊ qd̄ ē istud verbuz dei? Nā de spū sctō: dicit in ca. elbachara. ī ꝑsona dei. Diuisim⁹ ⁊ dedim⁹ iesu filio marie. ꝙ faceret ꝓdigia ⁊ miracula manifesta. ⁊ ꝑfecim⁹ eū ꝑ spūz sctūm. Et idē ꝑ oīa repetit īfra in eodē. c. Itē dicit̄ in ca. elembia. de maria. Insufflauim⁹ ī eā de spū sctō. ⁊ ī plurib⁹ alijs locis loqt̄ similia de spū sctō. Querit̄ ergo. qs ē iste spūs sctūs. Et nō possūt dicere sarraceni. ꝙ sit aliq̄ creatura. puta aliqs angel⁹ bon⁹. Q⁊ loqt̄ de eo singularit̄. vt de vno. sctō. nr̄o. Angeli vero sctī sūt multi ⁊ oēs sūt dei. Que eēt igit̄ causa vt de illo de⁹ singularit̄ diceret. nr̄o ⁊ sctō? Et p̄terea. nō eēt magna cōmendatio de xp̄o (quē alchoran⁹ ītēdit singularit̄ comēdare) ꝙ de⁹ dedisset ei ange

UVA. BHSC. IyR_241_5

lū custodē. q; qlibet hō hz angelū custodez. Nā deus facit spūs ⁊ angelos ⁊ nūcios nr̄os. sicut dicit in alchorano. in ca. elmelayche. Et ꝓterea. angeli nō sanctificāt hoies. sz deus immediate ⁊ solus. sicut solus de⁹ pōt pctā dimittere. vt dicitur in alchorano. Si aūt ꝑdict⁹ spūs sit ver⁹ de⁹. qd de spū ꝑdicto loq̄t de⁹ dicēs. dedim⁹ spūm sctūm ⁊ insufflauimus de spū nr̄o. Cū igit̄ diuina essētia sit vna ⁊ simplex. ⁊ nō possit diuidi nisi distingui. ⁊ ibi sit dās ⁊ datū. dās q dicit. dedimus. ⁊ dat⁹: spūs q dicit̄ dat⁹ ⁊ insufflat⁹. ⁊ iter dantē ⁊ datū reqratur distinctio: oportet q; de⁹ dās ⁊ insufflans. ⁊ spūs sctūs dat⁹ ⁊ insufflat⁹: distinguant̄ ꝓsonaliter solū. ⁊ nō essentialiter. Et sic solis relationib⁹ distinguntur ⁊ differunt. Hec est distinctio sola: quā xp̄iani ponūt in diuinis ꝓsonis.

Tertia questio talis est.

Andē q̄stionē ōnino quā facim⁹ de spū sctō: possum⁹ facere de verbo dei. Dicit̄ enim in ca. amrrā. Dicūt angeli btē marie. O maria de⁹ ꝓtulit te. ⁊ purificauit te sup oēs mulieres. Et post dixerūt angeli. O maria: de⁹ euā gelizat vel enunciat tibi de verbo suo. ⁊ nomen eius xp̄s ihesus filius marie. Et in ca. elnasa. dicit̄. Non dicatis de deo nisi veritatē. q; ipse xp̄s filius marie est nuncius dei: et verbū dei. ⁊ verbū dei q̄ ipse posuit in ea ꝑ spiritum sanctum. Asserit ergo omnino: q; xp̄s sit verbum dei. Querit̄ ergo. q̄ sit istud verbū dei. an verbū dei accidētale. vel potius ꝓsonale et reale. Si dicat q; est verbū dei vocale tm̄. et accidētale: hoc nō potest dici. Loqtur enī de eo alchoran⁹ ⁊ etiā euāgeliū singularit̄: vt de vno verbo tm̄. Verbū aūt dei vocale. ⁊ accidētale. q̄ a deo ē: nō iā vnū: sz multa. Nā oia verba sctā. bona. ⁊ vera. possūt dici v̄ba dei. Et ꝓterea. nō eēt excellēs cōmēdatio ihesu xp̄i quē alchoran⁹ intēdit singularit̄ cōmēdare: q; dicat̄ verbū dei: q; v̄ba dei dixit. Nā nō solū xp̄s: sz etiā alij ꝓphete dixerunt verbū dei. Si aut̄ accipiat̄ substātialiter. ⁊ ꝓprie. ⁊ personaliter. sic verbum dei est eternū. ⁊ verus deus. Sicut enim verbum q̄

UVA. BHSC. IyR_241_5

egredit de ore corruptibilis hois. corruptibile eē necesse ē: sic verbū qđ ab eterno egredit ō ore dei. p qđ creauit celū z terrā. z itermedia (vt vbo vtar alchorani:) necesse ē eē incorruptibile z eternū. Quicqd aūt ex deo pcessit essētialit: est deꝰ. Ān cū verbū aliqñ differat a dicēte z ocipiēte verbū: z i dei essētia nō possit eē diuisio vel distinctio: oportet q sit ibi differētia psonalis. z q verbū a dicēte: ppijs z solis relatiōibus distinguat. sic etiā de spū scō dictū ē. Hoc ē aūt verbū quo deꝰ oia fecit. dicit fiat: z fit. sicut i alchorano dicit Et in hoc cōuenit alchoranꝰ cū euāgelio ioānis. qđ dicit. Oia per ipm fctā sūt. Q igit a dicēte verbū ocipit. z intellectualiter gñatur. z illud qđ ab alio generat i similitudine speciei z natura dicit filiꝰ: hic ē. q verbū dei. dicimꝰ filiū dei. Sic si sol generaret de se talē splēdorē q eēt sol: illū solē z splēdorē dicerem⁹ filiū solis. In hoc tñ ē differētia: q i creaturis i q bus differt eē z essētia nō possūt multiplicari suppositā: sine multiplicatiōe nature. Ān hō generat aliū hoiez. Deꝰ aūt i quo idē ē eē z essētia. cū ex se gñat verbū: nō generat aliū deū. Q diuina essētia nec diuisibilis est: nec multiplicabilis aliquo mō: ppt suā sūmā siplicitatē z pfectionē. Mahumetꝰ igit qñ audiuit q xpiani dicebāt deū hre filiū. nesciuit cogitare q possit eē filiꝰ nisi de muliere. Et ideo nullū aliud argumētū adduxit: nisi q deꝰ nō pōt habere filiū: q nō hz vxorē. z nō recolluit q dauid (quē tñ cōmēdat mahumetꝰ) pter filium naturalē: dicit deū hre multos filios adoptiuos dicēs. Ego dixi dij estis z filij excelsi oēs. et nō ex muliere Alias tñ vt liceat stultizare. Mahumetꝰ q dixit: q virgo maria potuit hre filiū sine viro. satis potuit cogitare q deꝰ posset hre filiū sine muliere. Ergo vez dixit mahumetus: qñ dixit. q xps iesus ē filiꝰ marie. z q erat verbū dei: sz nō intellexit. Si enī intellexisset: dixisset. Ex quo ē filiꝰ marie: ē verꝰ hō. Et ex quo ē verbū dei: ē verꝰ deꝰ. Nō enī ē deꝰ cōpositꝰ. vt impfectꝰ vt hō. cuiꝰ verbū. z ōceptio mētis. z ars. z opatio nō est hō. imo qcqd ē dei: deꝰ ē. Ān verbū dei ē deꝰ. intellectꝰ dei ē deꝰ. opatio dei ē deꝰ. Alchoranꝰ aūt nō accepit xpz iesū: ni

UVA. BHSC. IyR_241_5

ſi boiez. Et ideo. poſtq̃ dixit q̃ erat verbū dei: ſubiūxit. qm̃ ieſus eſt apud deū. ſicut adā quez creauit de limo. et dixit ei eſto. Et quomō hoc ꝺuenit p̃cedentib⁹? Cū enim dixerit. q̃ de⁹ infuderit verbū ſuū. z ſpūm in maria. z huiuſmodi fuit xp̃s. z opinet poſtea: q̃ ipſe fuerit vt adā. quē de limo creauit. Quomō cōuenit vt dicat: q̃ verbū dei. z ſpūs ei⁹ fuerit lim⁹. Et quomō lim⁹ niſi de limo? Naturā ergo diuinitatis ponem⁹ limū? Abſit. Eſſet enī de⁹. z verbū ei⁹. z ſpūs ei⁹: q̃ ſi ſtatua. q̃ neq̃ p̃cipit: neq̃ ſpirat. Nūc aūt de⁹ nr̄ (q̃ ē bñ dictus in ſcla) videt. z audit oia. z hz verbum incarnatū de ſctiſſima virgine. z hz ſpūm q̃ virgini obūbrauit. z humanitatē verbi impleuit. Nō ſi fuerit oppinati: q̃ ſimiliť in adā fuerit verbū dei. z ſpūs ei⁹: in hoc eſt falſitas manifeſta. q̃ ſi verbū dei carni vel ei⁹ ſpūi eſſet vnitū: z ſpirit⁹ dei repleuiſſet adā: nūq̃ ſathanas decepiſſet eū. aut deiecíſſet verbo ſuo. Cñ dixit de⁹ ade. Eſto. hoc eodē verbo quo fecit oia. qō ab eterno erat apud deū. Eſt itaq̃ xp̃s ver⁹ de⁹: q̃ verbum dei. Neq̃ enī verbū dei eſt min⁹ quā tot⁹ mūdus. Eſt etiaz verus hō: q̃ de virgine maria nat⁹. Et in quantū hō: z nūcius dei eſt. z ꝓpheta dei. z p̃mo dei. Et quantū ad hoc: bñ dicit alchoran⁹. in ca. elneſa. q̃ xp̃s non negabit. nec angeli fideles: q̃ ipē nō ſit ſeru⁹ dei. ſ. in q̃ntū hō. Nō tñ inueniť i toto euāgelio. q̃ ipſe diceret ſe ſeruū dei: vt nō induceret errorē. nec dixit exp̃ſſe ego ſuz de⁹. nec dixit ego ſum hō. ſz veriſz manifeſtis op̄ibus oſtēdit: q̃ erat verus deus. z verus hō. Et iō dixit. Si mihi nō vultis credere: op̄ib⁹ credite. Et iſta eſt efficatioꝛ ꝓbatio: q̃z ſi ſola verba dixiſſet. Dictū ē ſupius: q̃re añ paſſionē nō dixit exp̃ſſe. apoſtoli aūt z euāgeliſte z ꝓius z poſtea tā manifeſte dixerūt verba. z oſtēderunt miracula: vt tot⁹ mūdus cōuinceret hec credere. Dabumetus aūt poſtq̃ bñdixerat: q̃ xp̃s ē verbū dei: in veritate nō ſtetit ſz ō dixit ſibi ipſi. z dixit. q̃ ipe xp̃s nō erat de⁹. tñ qz dixit. q̃ apō deū ſe excuſauit. qō patet ſupius in. ix. ca. manifeſte eſſe falſum. tū: quia dixit. adoꝛate deū meū et deū vr̄m. dñm meū et dñm vr̄m. et hoc nō eſt ꝺ trariū. Nā in quantū ipe e-

UVA. BHSC. IyR_241_5

rat verus hō: verus seru⁹ dei erat. vt prius patuit. Contigit ergo mahumeto: qd ipse de alijs scripsit. in ca. de iona. dicēs ꝙ qdam reprobāt q̄ nō intelligūt. et q̄ non possūt exponere. Sic et ip̄e reprobauit misteriū incarnatiōis. qꝛ nō intelligebat. nec potuit exponere q̄ de xp̄o in euāgelio dicebant̄. Et ꝑ eandē rationē nō acceptauit misteriū trinitatis. qꝛ nō poterat intelligere distinctionē ꝑsonarū: sine distinctiōe essentie Sed qd mirū. si hō carnalissim⁹ nō ꝑcipit excelētissima dei? Et hec sufficiāt de tertia questione.

¶ Quarta questio talis est.

Quarta q̄stio est. Qꝛ mahumet⁹ frequētissime in alchorano cōmendat legē moysi. ⁊ iob ⁊ dauid. ⁊ dicit psalteriū librū luminosum. ⁊ sup oēs alios libros cōmēdat euāgelium. in quo dicit. ꝙ ē salus ⁊ directio: q̄rit̄. q̄re sarraceni nō hēnt. ⁊ nō legūt libros istos? Qꝛ enī xp̄s cōmēdauit moysen. ⁊ alios ꝓpħas: ⁊ xp̄iani eos non habebāt: acceperūt eos a iudeis. ⁊ fecerūt trāsferri de diuersis linguis. ⁊ habēt eos autēticos. ⁊ legūt in suis scolis. Et dicūt sarraceni. ꝙ iudei corruperūt libros veteris testamenti. ⁊ xp̄iani corruperūt euāgeliū. ⁊ libros noui testamēti. ⁊ ꝙ nihil veritatis remāsit ī mūdo de scripturis: nisi q̄ntū ē ī alchorano. Sꝫ ostēsū ē sup̄ in. iij. c. ꝙ hoc ē falsū ⁊ ↄtra alchoranū. Preterea. Quō tātus ꝓpħa (q̄lez reputāt mahumetum) cōmendasset exēplaria corrupta. ⁊ dixisset. ꝙ in eis est salus. ⁊ directio? Vel quomō nō p̄dixisset in posterū corrūpēda: sꝫ poti⁹ dixit ↄtrariū. s. ꝙ si sarraceni essent in dubio de alchorano: ꝙ peterent ab illis qui ante eos acceperūt libros. s. a christianis et iudeis. et hoc dicit ī ca. de iona. Potius autem dixisset: nō credatis eis: qꝛ habēt libros corruptos. Preterea. In capitu. amram. docet sarracenos petere auctoritatē legis moysi. dicēs. Afferte pēthatheucū si estis veraces: et legite ⁊c̄. Nō est aūt alia causa: q̄re nō legūt sarraceni predictos libros: nisi qꝛ sapientes sciunt. ꝙ de facili

UVA. BHSC. IyR_241_5

deprehenderet falsitas alchorani: si libros sctōs ⁊ veraces legerēt. Unde ⁊ alchoran⁹ etiā sibi malicioſe puidit ⁊ posuit quattuor remedia ne deſererēt a ſuis. ⁊ ne falsitas ei⁹ deprehendat. Unū est: q⁹ mandauit eos occidi. q cōtrariū alchorano aliqd dicerēt. sicut patet supius i capi. x. Scōz quia dixit. q cū hoīb⁹ alterius secte nō disputarēt. Tertiū quia phibuit ne eis crederēt. Dicit enī in capit. amrā. Nō credatis nisi illi q sequit legē vſam. cū tn dicat: q⁹ i euāgelio est salus ⁊ directio. Quartū est q ab alijs totaliter separent ⁊ dicant. Mihi lex mea. ⁊ vob lex vſa ⁊ c. Et p⁹. Vos liberi ab eo qd operor. ⁊ ego liber ab eo qd opamini. et hoc dicit in cap. ione Si ergo sarraceni bene acciperēt consiliū alchorani: pculdubio dirigerent. haberēt. n. euangeliū. et legē moysi. ⁊ alias scripturas sctās. maxie cū ipse alchoranus comēdādo moysen. dō ⁊ salomonē ⁊ alios ppbas: frequētissime dicat: q nō prefert vnū alteri. Et hec sufficiāt de quarta questione.

Quinta questio talis est.

q Uinta questio est. Quid sibi vult mahumetus in alchorano. q totiēs et totiēs replicat de se scribēs. credite in deū ⁊ nunciū. obedite deo ⁊ nūcio. seqmini deū ⁊ nunciū. Seim⁹ enī q soli deo debet fidelitas credētie. honor latrie. opatio. obedientie. ⁊ seqlla vie. q⁹ ipse solus est pncipiū ⁊ finis oīum. Unde nullus ppha vnqs fuit ausus hoc dicere: ut deo se taliter ⁊ in talib⁹ associaret. q nullū potest hēre participē neqs cōsortē. Nā dns in lege dixit moysi ⁊ oībus iudeis. Uidete q ego sim solus. Et iō heliam dixit. Si deus est dns: sequimini eū. Uidet igit mahumetus ex talib⁹ nō solū dare deo participē ⁊ cōsortē: sed facere se deo pticipē ⁊ cōsortē. Et sic dr in alchorano i capi. elnesa. deus nō parcit: si qs dat ei participē. Solus aūt xps q nō fuit pticeps dei. neqs consors: sed fuit verus de⁹ ⁊ verus hō: potuit dicere. q tn nūqs dixit in quātū hō. Credite in deū et in me. vel obedite deo ⁊ mihi. ne hoies crederēt eū dei pticī-

UVA. BHSC. IyR_241_5

pem ⁊ cōsortē. Sed cōtrab. io. x vij. Creditis in deū: ⁊ in me credite. Dicendū. q hoc semel siue raro dicere: ad veritatis ostensionē ⁊ fidei informationē non incōuenit. Unde ⁊ alibi etiā dicit. Qui in me credit: opa q̄ ego facio ipse faciet. Et iterum. amē dico vobis: qui in me credit habet vitā eternā.

¶ Sexta questio talis est.

Exta questio est. Quia alchoran⁹ multa magnifica dicit de xp̄o: ⁊ ecōtra. vilia quedā de mahumeto. Quare sarraceni nō sequnt potius xp̄m q̄z mahumetū. ⁊ euāgeliū q̄z alchoranū? Et q̄ cōtraria iuxta se posita magis eluceſcūt: videam⁹ originē ⁊ alterq̄mur: qd alchoran⁹ de vtroq; pnunciet. Dicit alchoran⁹. q xp̄s sue matri fuit nūciatus per angelū. ⁊ fuit fortificat⁹ per spiritū sanctū. ⁊ fuit cōceptus ex virtute dei (nō opatione nature.) et natus de virgine sanctissima purificata sup oēs alias mulieres. De mahumeto vero nihil dicit de istis: sed q fuit orphanus errans ⁊ recollectus a deo. Preterea. Dicit de xp̄o q est verbū dei. Et secūdū hoc: nihil potuit ignorare. Mahumetus autē fuit incertus ꝓpheta. Dixit enim se nescire quid de se fieret: aut de suis. Dixit ipse etiā. Nescio vtrum ego aut vos simus in directione. Unde fertur dixisse de patre et matre. Utinā scirē qđ est opus eorū. Fertur etiā q ipse fuit prestigitatus a iudeis. acubus multis missis in vultum cereum. et proiectis in puteū. Tenent etiaz cōmuniter. q ipe mahumetus. vitā veneno finiuit scz extoxicatione quā immisit ei quedam iudea in minutione. Item. Christus descendit ab abraham per ysaac: cui facta est repromissio de benedictione: ⁊ consequēda hereditate. Mahumetus descēdit per ysmael qui non pertinet ad repromissionem. sed de eo est dictum. Erit ferus homo ⁊ manus eius contra omnes. ⁊c. Preterea. Christus nullū vnq̄z peccatum cōmisit cum sit spiritu sancto plen⁹: et sit verbū dei: errare nō potuit. mahumet⁹ autē fuit ydolatra. homicida. raptor lubricus: ⁊ multis

UVA. BHSC. IyR_241_5

alijs peccatis obnoxius q̄ (ut dicūt) de⁹ ei pepercit. Item xp̄s miracula stupenda fecit et vtilia. ¶Nam sicut ponit in capitulo elmeyde. in fine: xp̄s cecos illuminauit. leprosos mūdauit: ⁊ mortuos suscitauit. Mahumetus nullū miraculū omnino fecit secundū alchoranum. Et si de eo quedā dicantur: aut sunt impossibilia. ⁊ absurda (ut q̄ lunā reintegrauit fractam.) aut inutilia: ut q̄ camella locuta fuit. aut omnino occulta. Dicebat enim se facere in abscondito ⁊ de nocte: q̄ de die requisitus monstrare nō poterat. Unde ⁊ ei dicebant Dicis q̄ ascendis in celū ad deū de nocte: ascende de die videntibus nobis et credemus. Xp̄s autē maxima miracula ⁊ magnifica faciebat de die ⁊ in manifesto. ⁊ corā multis testibus. ut eius opera essent omnib⁹ patentia. Preterea. Christus fuit magister excellentissimus. ¶Nam sicut in alchorano dicitur in capitulo. elmeide. quasi ex persona dei O xp̄e recolle quomodo dedi tibi spiritum sanctū: ut loquaris hominibus et in cunabulis. ⁊ magnis. ⁊ docui te librū. et sapientiā. legem moysi. ⁊ euangeliū. Mahumet⁹ autē fuit doctor ignorans. homo ydiota. nesciens linguā aliam nisi suam. ignorans etiam expositionē sue legis. Dicit enim q̄ solus de⁹ nouit expositionem alchorani. Preterea. Christus secundum euangeliū. fuit crucifixus. et mortuus. et resurrexit vere. et ascendit ad celos. ⁊ sedet ad dexterā dei. Alchoran⁹ autē dicit: q̄ non fuit mortuus. sed deus assumpsit eum. Igitur ⁊ secundū euangeliū q̄ secundū alchoranū. et in omnē euentum xp̄s viuit. Mahumetus autē omnino mortuus est. sed melior est adiutor viuus: q̄ mortu⁹. Relinquo modo alias excellētias singulares quas de xp̄o ponit euāgeliū. Dirū est igit q̄ quō sarraceni nō sequnt̄ poti⁹ xp̄m q̄ mahumetū. et euangeliū q̄ alchoranū. Maxime cum sit valde credibile: meliorē legē esse dataz mundo per meliorē legislatorē. ⁊ melius conseruatā a deo verā. et incorruptā. sicut superi⁹ ostensum est in tertio capitulo. ⁊c.

¶Sextū decimū capit. in quo ostenditr preeminentia euāgelij ad alchoranū.

UVA. BHSC. IyR_241_5

Reeminētia v̄o euangelij ad alchoranū pōt cognosci facilit̄ ex his q̄ supius dicta sūt de alchorano. Oñsū est s̄. q̄ alchoran⁹ nō ē lex dei. q2 nō attestat̄ ei lex vet⁹ nec noua. ⁊ quia nec stillo nec sn̄ia ꝯcordat cū alijs. ⁊ q2 ꝯtra dicit etiā sibi ip̄i. et q2 nullū attestat̄ ei miraculū. ⁊ q2 nō est rationabilis. ⁊ q2 continet falsitates aptas. ⁊ q2 violēta. ⁊ q2 inordinata. ⁊ q2 mala. et q2 incerta. Hec enī omīa ꝑ ipsum alchoranū breuiter sunt ꝓbata superi⁹. sed in eodē alchorano legentib⁹ melius oñdunt̄ ut possez dicere cōformiter euāgelio. Si mihi non vultis credere in alchorano legite. Horū aūt ꝯria de doctrina euāgelica manifeste patēt Nā ⁊ mahumet⁹ sic̄ xp̄m excellētissime cōmēdauit sup alios ꝓphas q nūq̄ fuerūt uel erūt: ita etiā magnificauit doctrinā euāgelij sup oēs alias scripturas dei. Et scim⁹ q̄ nūq̄ est tā validū ⁊ robustū testimoniū doctrine uel vite: q̄ cū ille laudabilr̄ loquit̄. q ingerere crimē conat̄. Dicit. n. ip̄e mahumetus in alchorano ī capi. elmeyde. Limitauim⁹ vestigia hominū ꝑ iesum filiū marie veracissimū patēter. ⁊ dedimus ei euāgeliū in quo est directio. ⁊ lux ⁊ veritas manifesta. In plurib⁹ etiā locis in alchorano excellēter euangeliū cōmendat. Ip̄m tamē euangeliū in oī lingua ⁊ in oī ꝓuincia excellētissime se manifestat mūdo: ut cōfident̄ de ipso audeā dicere sarracenis. Si mahumeto vr̄o de euāgelio uultis uel nō uultis creedere: in uāgelio legite. Et q2 dicit̄ in alchorano ī capitu. elenphal. Uult de⁹ q̄ verificet̄ v̄itas ꝑ v̄bū suū. ⁊ precidatur gubernatio hereticoꝝ. ⁊ veritas verificet̄: ⁊ vanitas euanescat. Prouidit ⁊ dispensauit deus: ne mūdus ex ignorātia ꝑiret. ut lex illa q̄ gñaliter oīb⁹ ⁊ sola necessaria erat. s. lex gr̄e lex euāgelij. nō vno loco sed in diuersis ꝓuincijs. nō vno ydiomate sed diuersis ⁊ generalib⁹ linguis originaliter scriberet̄. s. ebrayce. grece. ⁊ latine. ⁊ post hoc q̄ fidelr̄ transferret̄ in oēs liguas. ⁊ in fine euāgelij mādauit xp̄s discipulis. q̄ ipsū euāgeliū ꝑ vniuersū mundū efficaciter p̄dicarēt. qd̄ vtiq3 (ut ꝑficere p̄ualerēt) dedit eis domū liguaꝝ. ⁊ v̄tu

UVA. BHSC. IyR_241_5

tē miraculorū. Alchoran⁹ aūt dicit se essedatū a deo solū ara
bice. ⁊ sarraceni tenēt certissime. ꝙ nullus pōt ip̄m intellige
re nisi sciat linguā arabicā. Et cōstat. ꝙ nō oēs sciūt linguā
arabicā. nec dicere possunt. ⁊ in alchorano scriptū est (ut su-
peri⁹ est ostēsum) ꝙ nullus pōt saluari nisi ī lege sarracenoꝝ
Et quare vellet de⁹ ꝙ soli arabes saluarent̄. uel sciētes liu-
guā arabicā. Lex aūt xp̄ianoꝝ q̄ scrita fuit in oīb⁹ linguis di
cit. ꝙ de⁹ vult oēs hoīes saluos fieri. Igit̄ sarraceni q̄ solo
noīe dn̄r saluati (ut superi⁹ dictū est) ⁊ etiā oēs alij q̄ realit̄
volūt saluari: sciāt xp̄m esse saluatorē. Legāt euāgeliū in q̄-
cūq; lingua volūt. ⁊ īneniēt oīa ꝯtraria his q̄ dicta sunt su-
peri⁹. ⁊ oñsa in alchorano. Inueniēt ꝙ attestat̄ ei lex moysi. ⁊
ꝓph̄e. ⁊ nullā ad eos ꝯtrarietatē euāgeliū hēt. sed ꝯplemētū
et ꝑfectionē oīuz aliarū. Inueniēt etiā in euāgelio stillū nō
rithmichū siue metricū: sed simplicē et cōmunē. nō quidē ꝓ
simplicitate scribentiū. sed pro vtilitate legentiū. ut a quolz
ydiota ⁊ simplici ꝯueniēter posset intelligi. Modū etiā hēt
nō blāditoriū. nec īcōsueta v̄ba vl̄ turpia: sz cōia ⁊ honestis-
sima. Fabulā aūt nullā oīno ꝯtinet euāgeliū. sz sentētias ve
rissimas ⁊ ꝓprijssimas. Et si interdū similitudīes ꝓponat: ex
ip̄o textu manifeste oñdit̄. ꝙ loq̄t̄ ꝑ similitudinē. Cōcordat
āt ī snīa nō solū cū alijs scripturis sacris (ut dictū ē) sz etiā
cū ph̄is q̄ de deo. ⁊ v̄tutib⁹. ⁊ de vltimo fine hoīs demōstra-
tiue ⁊ rōnabilr̄ tractauerūt. Addit tn̄ quedā altissima ad q̄
ratio naturalis ⁊ humana nō pōt ꝑtingere. Nichil tamē oī-
no dicit: cui per demōstrationē obuiari valeat. Quia cū de-
mōstratio ꝯtineat verū: nihil ei potest esse cōtrariū nisi falsū
Sane cōtradictio in euāgelio nulla inuenit̄. ut nō solū vnuz
euangeliū cōueniat sibi ipsi: sed etiā oīa quattuor euāgelia ī
oīb⁹ essentialib⁹ fidei simpliciter cōueniūt. s. de incarnatiōe
doctrina. ⁊ passione. ⁊ resurrectione. et ascensione xp̄i: cum
tamen ip̄a quattuor euangelia in diuersis ꝓuincijs. ⁊ diuer
sis linguis ⁊ diuersis scriptoribus originaliter sint cōscri-
pta: ut superius dictum est. Quidam tamen simplices credi
derunt. ꝙ in euangelio esset ꝯtradictio. pro eo quia in vno

UVA. BHSC. IyR_241_5

euangelio vni⁹ euãgeliste scriptũ est aliquid: q d̃ nõ cõtinet̃ in alio. Sed istud nõ est cõtradictio: sed dei dispẽsatio. Quia instigãte spũ scõ: q d̃ vn⁹ euãgelista tacuit: alius dixit. Et q d̃ vn⁹ euãgelista scripsit: nullus aliorũ triũ negauit. uel aliqd cõtrariũ dixit. Et inter oẽs q̃ttuor: nõ scripserũt oĩa dicta et facta xp̃i: sed q̃ magis erãt necessaria ad salutẽ. Quõ aũt doctrina xp̃iana sit ꝑfecte miraculis ꝯfirmata: superi⁹ est apte mõstratũ in. vij. capi. Uñ nõ oportet vlteri⁹ insistere. Nõ est aũt doctrina. nec lex in mũdo: q̃ sit ita rationabilis. ⁊ ita ꝑfecta sicut euãgelica. q̃ oĩa vicia extirpauit in radice. ꝓhibendo nõ solũ inordinatũ factũ. aut dictũ exteri⁹: sed etiã inordinatũ animi motũ. vel affectũ interiorẽ. ut ꝯcupiscentiã. et irã inordinatã: ex quib⁹ oĩa mala exteriora sequnt̃. Plãtauit etiã ⁊ cõsũmauit oĩa bona in mãdato ꝑfectissime. caritatis. indilectiõe ꝑfecta dei ⁊ ꝓximi. q̃ est plenitudo legis. habita. n. amicicia ⁊ caritate ꝑfecta que nouit cõmunicare bona ꝓpria: iã nõ est necessariũ querere iusticiã q̃ ĩducit reddere aliena. Cõtinet etiã euangeliũ illud naturalissimũ et ꝯuenientissimũ p̃ceptũ. Quecũq; vultis ut faciãt vobis hoĩes: hec eadẽ facite illis Quo solo habito: nõ est necessariũ aliud p̃ceptũ respectu ꝓximi. Euãgeliũ etiã nõ solũ cõtinet veritatẽ: sed sic tenẽt doctores xp̃ianoꝝ. ꝙ si in euãgelio vna sola falsitas inueniret̃: eadẽ rõne totũ euãgeliũ merito haberet̃ suspectũ. sic̃ superi⁹ determinatũ est in. ix. cap̃. Uiolẽtiã v̄o nullã ꝑmittit euangeliũ. qnymo dicit ipsã violẽtiã et iuiuriã esse patiẽter ⁊ hũilit̃ sustinẽdã dicẽs. Si qs te ꝑcusserit ĩ vnã maxillã p̃be ei ⁊ alterã. ꝙ si qs accepit paliũ: ꝓhibere nolli. sed da ei ⁊ tunicã. Docet etiã ꝓ illata iniuria ⁊ odio: bñficiũ ⁊ amorẽ reddere dicẽs. Diligite inimicos vr̃os. orate ꝓ ꝑsequẽtib⁹ ⁊ calũniantib⁹ vos. vel bñfacite malefatiẽtib⁹ vob̃. Neq; obstat. si hec oĩa quidã mali xp̃iani nõ seruãt. Nã ꝑfecti seruãt ⁊ ĩplent. Neq; enĩ malorũ peruersitas impedit veritatẽ ⁊ perfectionẽ sanctissime legis. Ordinatissima est euãgelij doctrina. sicut superius est ostensum. in nono capitulo ordine temporis. ⁊ loci. et ordine doctrine. ⁊ ordine materie.

UVA. BHSC. IyR_241_5

Incipit ab incarnatione xp̄i determinās que ꝑtinēt ad eius natiuitatē. Post natiuitatē: tꝑe cōgruo oñdit xp̄i doctrinā ⁊ sapientiā. Post hec potentiā ⁊ miracula. Et postea passionē ⁊ mortē. Et ultio resurrectiōez ⁊ ascensionē in celū ⁊c̄. Sane nullū malū pōt īueniri in doctrina tāte ꝑfectiōis. Licet instabiles et indocti credāt in ea quasdā blasphemias. sic̄ de incarnatiōe xp̄i. ⁊ passiōe ⁊ misterio trinitatis. De quib⁹ (ut supius dictū est.) accidit ꝙ in alchorano dicit̄ scz. ꝙ reprobāt q̄d nō intelligūt. certissimū vero est q̄r certissime credit̄ et scitur. quo tꝑe. quo loco. ⁊ a quib⁹ hoībus scripta fuit euāgelica doctrina. Certissima etiā est: q̄r mō cōuenientissimo ⁊ facilimo ꝑfecte intelligit̄. Q̄r credēda ꝓponūt̄ ꝑ reuelatiōz diuinā. nō inuestigāda ꝑ rationē humanā. ut et simplices ad eā faciliter possint accedere. et intellectu alti: nequeāt suꝑbire. Et licet in se sit certissima: non tamē ab oībus intelligit̄. Q̄r nō est oīuz fides: sed tm̄ ab humilib⁹ ⁊ mūdis corde. Superbi v̄o et carnales eā ꝑcipere nō possunt. quoꝝ intellect⁹ se habet ad ipsaz euāgelicā doctrinā: sicut oculus noctue ad lucē solis. Sacri v̄o doctores fidei xp̄iane nō iā de nocte (ut noctue) volāt: sed irreuerberatis oculis radios solis velut aquile cōtēplant̄ in se. Alijs atiā nescientib⁹. ⁊ rationē querentib⁹: cōuenienter exponūt fidei veritatē. Nec iā dicūt sicut in alchorano scriptū est in capi. ione. ⁊ in capi. elchaferī. ꝙ debēt sarraceni dicere alijs nationib⁹ nō credētib⁹ sed cōtradicentib⁹ alchorano. Mihi lex mea ⁊ vobis lex vr̄a. sed sunt parati sꝑ ad satisfactionē oī poscēti rōnē d̄ ea. Hoc aūt ad sapientē ꝑtinet. s. assignare rationē sui opis: alias: q̄libet fatuus posset legē condere et cōcludere q̄cq̄d vellet ⁊ nihil credatur asserentibus contrarium. (sio sarracenoꝝ.

¶ Cap̄. xvij. in quo oñditur rñ-

a D hec nitunt̄ rñdere sarraceni q̄dā curiosi ⁊ ꝑtinaces dicētes Nō dicim⁹. ꝙ euangeliū nō sit a deo: cū alchoran⁹ hec manifeste testet̄. Neq̄ꝫ ꝙ nō sit ꝑfectū: cū sit a deo. Sed tā ardua ⁊ tā ꝑfecta euāgeliū cōtinet: ꝙ mūdus ea non sufficiebat ꝑficere. Quis. n. pōt deū ex toto

UVA. BHSC. IyR_241_5

corde diligere ⁊ ꝓximū sic̄ se ip̄m. q̄s pōt orare ꝓ ꝑsequētib⁹ ⁊ calūniātib⁹. ⁊ ex corde bñ facere malefacientib⁹. ⁊ ꝑfectissima aliq̄ facere q̄ euāgeliū p̄cipit: ⁊ iō q̄ nō erat lex cōiter obseruabilis: ꝓuidit de⁹ mūdo. de lege saluatiōis. et tēperauit p̄cepta. ⁊ dedit mūdo alchoranū. qui nō cōtinet ista difficilia sed est facilis ad seruandū. Et iō dicūt. ꝙ alchoran⁹ est magis cōmunis ⁊ valde sufficiēs ad salutē mūdi. Et iō vocant alchoranū. legē saluatōis āthonomathice. i. ꝑ excellētiā. dicūt igit̄ ꝙ alchoran⁹ succedit. q̄i loco euangelij. Et ꝙ q̄cq̄d boni erat in euāgelio. totū est in alchorano. ita ꝙ nō est opus euāgelio. Sed hoc ꝯtinet falsitatē manifestā. Nō. n. pōt dici. ꝙ euāgeliū sit datū ad tēpus. puta vsq̄ ad alchoranū. et postea alchoran⁹ successerit ei ad salutē. Cū alchoran⁹ manifeste testet̄. ꝙ in euāgelio ē directio et salus. Preterea. Nō pōt dici ꝙ postq̄ de⁹ dedit euāgeliū: aduerterit ꝙ mūd⁹ ip̄m seruare nō poterat. ⁊ correxit stillū ⁊ tēperauit p̄cepta. ut de⁹ facta notāda putet ab euētu. Sciebat. n. de⁹ a p̄ncipio: ⁊ q̄d euāgeliū cōtineret. ⁊ quid hoīes possent. Preterea. Ip̄e alchoran⁹ dicit. ꝙ sarraceni non sunt nisi cōpleāt euāgeliū ⁊ legē moysi. Et quō posset euāgeliū dici ꝑfectū: si nō erat ꝓportionatū virib⁹ hoīuꝫ, nec poterat cōiter obseruari. Preterea Si euāgeliū est ꝑfectū: cōtinet q̄ sūt necessaria ad salutē. q̄d aūt obest: si postea quedā alta cōsilia magne ꝑfectiōis cōtineat. q̄ nō dicit esse necessaria ad salutē: Preterea. Quāto lex aliq̄ est magis larga: tāto ē min⁹ meritoria. Si igit̄ alchoran⁹ est leuior q̄ euāgeliū: nō est tāte efficacie ad salutē. Nō enī de⁹ dedisset legē minoris efficacie ⁊ magis strictā. Sꝫ cōstat ꝙ in alchorano d̄r: ꝙ ꝑ alchoranū possūt saluari etiā demōes. igit̄ est lex alchorani maioris efficacie q̄ euangeliū. ⁊ magis stricta. p̄terea. Si alcho. ē magis larga lex ⁊ magis facilis. ē magis ꝑiculosū ⁊ magis culpabile eā nō obſuare. Sꝫ sarraceni eā nō obseruāt. ḡ ꝑiculosi⁹ peccāt. ꝙ aūt nō ꝯpleāt nec obseruēt: patet. Bibūt vinū. ⁊ inebriant̄. comedūt illicita. nō obseruāt ieiuniū. nec or̄onē. nec expēdūt iuxta facultatē. ⁊ alia mlta q̄ melius nouit q̄ cōuersationē eorū ꝓbauit. ḡ

UVA. BHSC. IyR_241_5

siue dicāt esse facilē. siue difficilē: piculū nō euadūt. Sed re
ṽa: mahumet⁹ visus ē dare legē facilē. sed nō est ꝑmiss⁹ a deo
sic tēpare calamū: qn difficilia multa misceret. Cōtinet eniz
difficultatē ad ītelligendū: qꝛ in ea d̄r. ꝙ a solo deo ītelligit̄
hoc aūt quantū sit irrationabile: patuit supius in. viij. cap̄.
Cōtinet. n. difficultatē ad credendū. Dicit. n. ꝙ ṽgo maria
peperit ihm. ⁊ ꝙ de⁹ hēt verbū. ⁊ spm̄ sctm̄. q̄ sūt ardua etiaz
nr̄e fidei. q̄ tn̄ est ꝯfirmata miracl̄is. Cōtinet etiā difficulta-
tē in ope ad adiplēdū. ut de circūcisiōe. ⁊ de vino nō bibēdo.
⁊ ebrietate vitāda. ⁊ de ieiunio. ⁊ or̄one. et de expendēdo ſm
facultatē sibi a deo datā. ⁊ multa alia q̄ paucissimi sarraceni
seruāt. Igit̄ sic̄ fuit necessariū mūdo: ꝙ leuigarent̄ p̄cepta
euāgelij ⁊ daret̄ alchoran⁹ leuior: ita ēt eēt nccāriū: ꝙ adhuc
daret̄ alia lex leuior. q̄ possz ab hoib⁹ leui⁹ obſuari. et tā euā
geliū q̄z alchoran⁹ totalr̄ q̄ssarent̄. Uel si pauci saluarēt̄: eēt
culpa dei q dedit talē legē: quā hoīes ſuare nō possūt. ꝙ si h̄
ē īcōueniēs: stādū ē in p̄mo. s. ꝙ euāgeliū sit lex a deo sctissi-
ma parit̄ ⁊ obſuabil̄ mūdo. Qd̄ nob̄ ꝯcedat ihs xp̄s. Amē.

¶ Explicit libellus intitulat⁹ ꝯtra legē sarracenoꝝ edi
tus a frē Ricoldo florētino de ordine predicatoꝝ: sacre
theologie ꝓfessore. Impssus hispali: ꝑ Stanislaū polo
nū. āno a natiuitate dn̄i nr̄i iesu xp̄i. m. d. xx. die marcij.

UVA. BHSC. IyR_241_5

UVA. BHSC. IyR_241_5

UVA. BHSC. IyR_241_5

UVA. BHSC. LyR_241_5

316

JOANIS
Pico
dela
Miran-
dula
Epistolæ

IV

pu

Biblioteca de Santa Cru
yR 24
JVA. BHS
yR 241